

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitlár sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Kedd, július 21.

XIII. Leó pápa.

Ravatalon fekszik a keresztény világ s a keresztény egyháznak pontifex maximus-a; a halál, mely nem tesz különbséget ember és ember között, a jók és hívők örök hazájába szólitotta el azt, aki az Ur szolgálatában első között a legelső volt.

Gróf Pecci Joakim, aki több mint negyed századja, hogy XIII. Leó néven legfőbb papja a római egyháznak, a történelemalakító erős egyéniségek közül való volt. Nekünk úgy tetszik, hogy népszerűsége még a buzgó katolikus hívők körében sem ért föl érdemeivel s jelentőségével, s míg az elődje, IX. Pius, erőszakosságával s egyoldalúságával sohasem kompromitálhatta magát és egyházát annyira, hogy a szivekből is kiirtotta volna nevét: a finom aggastyán, XIII. Leó, ki huszonöt év alatt három századdal emelte ismét a Szentszék hatalmát és befolyását, inkább csak a diplomácia és publicisztika beavatottjait készítette pártállásuktól függetlenül tiszteletre és elismerésre. Ami annál különösebb, mert ez a finom diplomata is, mint az ő nagy kortársa és némely tekintetben mestere, Bismarck, épp úgy, mint a mi Deák Ferencünk, a geniévé szublimálódott ősi parasztlakó közül való volt, amely fajtát a belőle kiáramló egészséges földszag szinte predesztinálja a népszerűsége. Igaz, XIII. Leó, az ő ragyogóan tudatos viselkedésében, arra a heroizmusra is képes volt, hogy lemondjon a héroszi pózokról, s ha az ügy úgy kívánta, okosságával s keménységével mindenkor elbujt mások mögé, nyugodtan hagyta, hogy őt annak a bizonyos jó, gyenge és lágy embernek tekintsék, akinek magának is vérzik a szive, hogy oly tehetetlen eszköz a sötét jezsuiták s Rampolla kezében. Ebből természetesen egy szó sem igaz; éppen a Rampollával való viszonya élénken emlékeztet a Dickens Copperfield-je beli társas cégre, melyben, ahhoz képest, hogy melyik főnökéhez mentek panaszra, mindig az volt az ártatlan, akinél panaszt tettek, s a rossz másik: az volt az oka mindennek... Valójában Pecci Joakim kezdettől fogva a legerősebb önállóságú autokraták közül való

volt, ki a maga s az egyháznak az övével egybeforrott hatalmi rendszere kedvéért fenekestül fölforgatta az évszázados vatikáni tradíciókat. Huszonöt év előtt, mikor pápa lett, mindenki azt várta, hogy ősi hagyomány szerint a tiarát átnyújtó kamarásnak a maga bibornoki sapkáját teszi a fejére — az új pápa azonban körülnézett a szent férfiakon, s nyugodt mosolylyal a sapkát a maga zsebébe csuszította. E híres esetnek negyedszázados fordulóját pedig egy tavalyi bibornoki gyülekezeten azzal ülte meg a pápa, hogy a hűledező uraknak szép virágnyelven megmondta, ne igen számítsanak az ő halálára, mert, a vatikáni politika zavartalan folyása kedvéért ő maga szándékozik utódját kijelölni. Aki még tavaly, majd egy emberöltővel túl a patriárkák korán, még ekkora energiára volt képes, nem igen lehet elhinni, hogy báb lett volna a mások kezében.

S miért is lett volna az? A világnak talán lehet, de a pápának bizonyára nincs oka megbánni a politikát, melyet egy negyed század óta folytatott a Vatikán. Ha a IX. Pius politikája a régi Ausztriához volt hasonlatos, melynek makacsul megvetett lába alól darabonként hullott ki a világ, XIII. Leó, ismételjük, bismarcki politikus volt, ki, mint a mágnes, a hatalom vonzásával szerzett magának világuralmat. A katolicizmus ma hatalom: nemcsak a régi katolikus országokban, de az a német birodalomban is, Amerikában is, sőt kezd számbaveendő mennyiség lenni Angliában is. Mindezt erőszak nélkül érte el a pápa, azzal az okos alkalmazkodással, mely engedményről-engedményre emelkedik olyan hatalmi tényezővé, melynek többé nem kell engednie, hanem maga parancsol, s mások engedelmeskednek neki. Abban is hasonlította a pápa Bismarckhoz, hogy sohasem csüggedt el, ha valami számítása nem vált be, s nem emésztette a bánat, ha a következtetés színébe esett. XIII. Leó szociális és demokrata pápának indult, azt hívén, hogy mint eddig minden eszmét és minden osztályt, a hatalomra törő ez új erőket is befoghatja az egyház céljai elé. De Ame-

rikában oly erős lett a katolicizmusban a demokrácia; Belgiumban s Franciaországban a keresztény szociálizmus úgy túlnőtt a vezetői akaratán; a Szentszék demokrata allűrjei olyan ellentétbe sodorták a Szent Atyát a forradalomtól rettegő rojalizmussal s legitimizmussal, s a *de conditione epificum* enciklika szerzője ma már mindenfelé takaródóját fuvatja az egyházi demokraciának. Ez a fordulat sok reménységet nyisszantott le bimbájában és sok ekszisztenciát tett tönkre; sok katolikus pap úgy belekeveredett a szociálizmusba, hogy nem fordulhatott többé vissza, Németországban pedig csak nagy ügyel-bajjal tudnak a felszabadulni készülő tudományos lelkiismeretek visszazokni a régi rabságba. De végre is: fő a fegyelem — s a pápának az ő óriási tervei számára vakon engedelmeskedő szervezetre volt szüksége. A szociális eszmétől a nagy diplomata áttért a hatalomhoz és, némiképpen a nemzetiségihez; egyrészt a szociális forradalom elől az egyház oltalmába menekülő feudalizmusra s polgári hatalomra építette számvetését, másrészt a szláv-latin szövetség révén akarta újra világhatalommá emelni a katolicizmust. A hasburgi monarchiából szláv katolikus imperiumot alakítani és a szkizma megszüntetésével, Oroszországon keresztül az egész orthodox világot visszahódítani az egyháznak; ez volt Leó pápa óriási terve, melynek hidegen kell odavetni a katolikus lengyeleket, a Mária-tisztelő magyarokat, a demokrata eszméket s a vatikáni hagyományokat. Bizonyos, hogy a pápának e politikájával a maga szempontjából, mely azonos az egyház hatalmi szempontjaival, teljesen igaza volt — ha ez a világra s az emberiségre nézve talán ártalmas és veszedelmes, és a világ mégis engedelmesen szolgálja a politikáját; akkor meg éppen igaza van. Végre is a szentszék nem leplezgeti a terveit s a céljait s akik a hatalma ellen csak imádkozni tudnak, azok megérdemlik a sorsukat.

XIII. Leó pápasága nem enged kétséget abban, hogy a katolicizmus, nem mint vallás és erkölcs, hanem mint hatalmi

szervezet: nagy és döntő szerepre készül a világhistóriában, mellyel szemben tétlenül seholy sem maradhatnak, s mellyel szemben a mi magyar nemzeti politikánk utját: akár tetszik nekünk, akár nem, akarattunktól, hitünkötől, óhajtasunktól, kegyeletünkről s hagyományainktól függetlenül szabja meg az a valóság, hogy a mi országunk s annak érdekei, sajnos, utjában állanak a Vatikán aspirációinak. Mint a skót puritánoknak: bízunk kell istenben, de szárazon kell tartanunk puszkaporunkat — ami azonban nem tilt el bennünket attól, hogy Mária-képes lobogónak meg ne hajtsuk a történelem egyik legerősebb immár elköltözött egyénisége előtt, melyet nekünk mint kortársainak adatott életben és közletről láthatunk. (*)

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítás: —

Budapest, július 20.

Az obstrukciós párt nagy bajban volt ma reggel. Az összes harcias elemek négy taggal voltak képviselve: Olay Lajos, Kubik Béla, Fáy István és Papp Zoltán. Többen se elől, se hátul, se jobbról, se balról. Nosza, mit csinálnak, hogy üssék el a mai ülést?

— Megálljatok — szólta Olay. — Majd csinállok én itt mindjárt egy kis zavart. Ertek én hozzá!

— Majd segíték én neked Lajos bátyám! — ajánkozott Kubik Béla.

Es csináltak is zavart szépen, úgy hogy 12-ig tétlenül állott a Ház. Olay ugyanis a határozatképtelenséget akarta konstatálni és teljesen jelentéktelen okból szavazást provokált. A Ház tényleg nem volt határozatképes, még az ülés felfüggesztése után sem. Következett tehát a katalógus olvasás. Nagy nehezen ki villamoson, ki kocsin, jöttek hamarosan, összeverődött 111 honatya. A többieknek igazolniok kell magukat. Alig hirdette ki Apponyi ezt az enunciaciót, jöttek gyors egymásutánban az elkésett képviselők, rohantak fel az elnöki dobogóra, hogy igazolják magukat.

Apponyi mosolyogva, általános derűtség közepette fogadta a mentegelőzést. Látszott rajta, hogy azt mondja: No még egyszer megbocsátok nektek, de máskor frissebbek legyetek.

Az obstrukciót ma Papp Zoltán folytatta. Eleinte a vita rendezők hallgatták, később azok is megunták. A szünet alatt Apponyi hosszabb ideig tanácskozott a miniszterelnökkel, alighanem a holnapi beszéd felett folytattak eszmecserét. Annyi bizonyos, hogy a holnapi ülés iránt óriási az érdeklődés.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök, Lukács László, Kolossváry Dezső, Wlassics Gyula, Tomasics Miklós és Plósz Sándor miniszterek.

(Egy kis technikai obstrukció.)

Elnök megnyitja az ülést és bemutatja a kérvényeket.

Olay Lajos oly fontosnak tartja a kérvényeket, hogy az osztályokhoz kívánja utasítani.

Elnök figyelmezteti Olayt, hogy a házszabályok értelmében a kérvények egyenesen a kérvényi bizottsághoz utasítandók.

Olay ismétli, hogy a házszabályok szerint osztályokhoz is utasíthatók a kérvények.

Elnök kéri Olayt, hogy ne ragaszkodjék a kéréséhez, mert a házszabályok értelmében helytelen szavazást provokálni.

Olay ragaszkodik kéréséhez és a házszabályok értelmében szavazást kér.

Elnök fel akarja tenni a kérdést.

Papp Zoltán kéri a szavazatok megszámlálását.

A megszámláláskor kiderül, hogy csak 79 képviselő van jelen.

Elnök az ülést felfüggeszti.

Szünet után.

Elnök megnyitja az ülést. Azt hiszi, hogy most már határozatképes a Ház.

Kubik Béla a mennyre megbecsüli a jelenlevőket (Derűtség.) azt hiszi, hogy a Ház nem határozatképes.

Elnök elrendeli a megszámlálást, mire kiderül, hogy csak 88-an vannak jelen.

Elnök a házszabályok értelmében névsorolvasást rendel el, azzal a megjegyzéssel, hogy a távollevőkről holnap tesz jelentést a Háznak. (Helyeslés.)

Kubik Béla: Ugy is kell. Nem fognak blau Montagot tartani! (Derűtség.)

Szaczellary: Hiszen ti öten is alig vagytok. Ledovics György jegyző olvassa a névsort. A szavazás után

Kubik Béla kéri a távollevő képviselők felolvasását.

Elnök megjegyzi, hogy csak szavazásnál olvassák fel a távollevők névsorát. Egyébként 111 képviselő van jelen és így a Ház határozatképes.

A Ház azután a magáévá tette az elnök

házszabálymagyarázatát, a mely szerint a kérvények egyenesen a bizottsághoz utasítandók.

(A temesmegyei viszonyok.)

Lendl Adolf személyes kérdésben kijelenti, hogy ő a szombati interpellációjában nem az összes temesmegyei tisztikart vádolta, mert ő ismer több derék tisztviselőt is ott. Vádjait pedig nem általánosságban mondta el, hanem minden egyes megvádolt tisztviselőt megnevezett. (Helyeslés balról.)

Zboray: Az elnöknek nem is volt joga közbeszólani. Csak tulbuzgóságából tehetette.

(A miniszterelnöki program.)

Papp Zoltán: Azok közé tartozott, a kik utóbb a békét akarták, de mindent elkövetett, hogy az országot az ex-lexből kivezessenek. Vezérét, Kossuth Ferencet követte, a kinek taktikai álláspontját a magáévá tette. Miután a taktika tekintetében eltérések forognak fenn és Kossuth félreállott, ő vére forróságát követve, a harcolók közé jött ismét. Kossuth álláspontja annál tiszteletreméltóbb, mert ha akarná, még ma is leszerelhetné a harcot.

A miniszterelnök programját bírálja ezután. Az erőszaktól fél az ország, már pedig a miniszterelnök Horvátországban zsarnoknak mutatkozik, innen a nagy bizalmatlanság. A miniszterelnök erélyét becses tulajdonnak tartja és ha Széll nyomdokain halad, akkor a közigazgatás megtisztítása egészséges ambícióját képezhetné. Tomasicsnak az igazat abban, hogy Horvátországban magyar érdekből kell az erélyes politika. Ebben igaza lehet, Magyarország is elkelne egy kis statáriális eljárás. (Mozgás a szélbalon. Derűtség jobbról.) Elmondja a bán előzetes megbeszéléseit és helyteleníti azt az eljárást, hogy nemzeti engedmények nélkül egyeztek meg a bánal. De ha már megegyeztek június 28-án, akkor az egyhangu határozathoz ragaszkodni kellett volna, mert a korona is be volt vonva és a koronával tréfát nem engedhet meg magának. (Mozgás.) Tény az, hogy 26-án megnyugtatták Kossuthot, hogy ugyanis a megkötött békéről értesítse a bán. (Ellenmondások a szélbalon.) Azóta sok minden történt, a mi miatt ismét a harcba állott. Nemzeti engedményeket követel feltétlenül, mert a nélküli béke nem lehet itt és sem az országban.

Szünet után

Kubik Béla azt vitatta, hogy Tomasics minisztersége összeférhetetlen, mert nem mondott le képviselői állásáról. Felolvassa a törvény szakaszát, melyből az világik ki, hogy az összeférhetelenség nem vonatkozik horvát képviselőkre. (Nagy derűtség.)

Ezzel az ülés véget ért.

Huszonöt esztendő

Szt.-Péter trónján.

A Volszok ősi városában, Carpinetóban, ringott a bölcsője XIII. Leó pápának, akiről évszázadok előtt jövendölte Malakiás próféta, hogy IX. Pius után, aki a *cruz de cruce* volt, a *lumen de coelo*, az égi fény fog következni, „mely világítani fog a földtekének.” És elég érdekes véletlen: a Pecciek családi címerében a magasba nyúló ciprus mellett ott van a ragyogó üstökös.

Igaz, a címernek ellenére is, Pecci Gioachino földi pályafutása, bármilyen ragyogó volt is, üstökösszerűnek nem mondható; nyugodtan és biztosan, lépésről-lépésre, mindenki szemelátára emelkedett mind magasabba, a mignem elérte a legfőbb állást, amelylyel a katolikus egyház rendelkezik, amíg nem Krisztus helytartója lett a földön. Azt lehetne mondani, hogy erre a magas méltóságra rendszeresen nevelték.

A „milieu”, amelyben felnőtt, szigorúan egyházi volt. Papi méltóságok voltak a ház rokonai, vagy legalább is annak bizalmasai közé tartoztak. A szülők jámbor hitben édesgálták. Hiszen híre járt, hogy XIII. Leó nagypapa is csak egy szent eszéklésnek köszönhette, hogy hosszú, magtalan házassága után, mégis megszületett örököse: Ludovico. Ez volt a jövendő pápa apja. Maga a mostani pápa, Vincenzo Gioachino Pecci 1810. március 2-án

született, a már említett Carpinetóban, a hegyektől körített városkában. A pápa ennek a napnak évfordulóján, vagyis 1902. március 2-án ünnepelte trónralépésének negyedszázados évfordulóját, ép egészségben, törhetetlen szellemi erővel, mint ahogy megünnepelte 90-ik születésnapját, mint ahogy megünnepelte 90-ik nagy múltét is, amikor kétségbeesett környezetében ő volt a legderültebb.

Az ifju Pecci fejlődésének, az egyház hierarchiájában való haladásának menetét, ne kövessük itt szorosan. Említsük meg csak ugy odavetve, hogy mint brüsszeli nuncius kitűnően bevált és hogy jutalmul ezért, lett Perugia püspökévé. Itt 30 esztendeig él oly csendesen, hogy Rómában is alig tudnak róla és bár 1854 óta biboros, ő első sorban pap, aki távol marad a világ zajától és a politika cselvetésével egyáltalán nem törődik.

Az örök városba csak nagy ritkán jön el. És amikor Antonelli lett a pápa jobb keze, valósággal kerüli azt. Antonelli érezhette a perugiai püspök szellemi fölényét és mint veszedelmes vetélytársát szándékosan távol tartotta Rómától. Maga IX. Pius pápa is majdnem ellenkezéssel viseltetett a szikár, élénk szellemű, de szófukar biboros iránt; amde Antonelli alig hunyta le szeméit, a pápa már 1877-ben Peccit szelítte Rómába, mint „a szent szék camerlingóját”, amely méltóság, kiváltság az új pápa választásánál, rendkívül nagy jelentőségű.

1878. február 7-én, amikor már sötétedni

kezdett, Pecci biboros „hosszu, fekete és viola seiyem köpenyében, a kamarások és a hozzájuk tartozó szolgálk kíséretében” belépett a pápa halottas szobájába. „Meglébbentette a fehér fátyolt, amely IX. Pius pápa arcát fedte és miközben kicsi ezüst kalapácsával háromszor megérintette halántékát, azt kérdezte: A szent Giovanni Mastai? És mert választ nem kapott, rázendítette a *De Profundis*.”

A conclave a katolikus egyházban szokásos és évszázadok gyakorlata által szentesített ünnepi pompájában egybegyült. Pecci biborosnak eleitől fogva legtöbb kilátása volt arra, hogy a 64 választó biboros sorából ő fog mint *Papa electus* kikerülni, bár ellenfelei is voltak. Sokan a pápai camerlingo büszke szigorától fétek, amelyre az ő ősrómai arcvonásából vélték következtethetni, — mások pedig Krisztus épp most elhunyt harcias helytartója után, nem tartották elég erélyesnek arra, hogy a királyi Olaszországgal szemben sikra szálljon.

Pecci biboros semmit sem tett, ami a megválasztását előmozdította volna; szomorú volt és lehangolt. De amikor a kehelyből, amely az urnát képviselte, mégis az ő neve került ki győztesen, így szólt:

— Ha Isten akarja, nem szólok ellene.

— És mi lesz a neved?

— XIII. Leó, hálás kegyelettel XII. Leó iránt, akit mindenkor mélyen tiszteltem.

A széküresedés idején felállított biborosi trónmenyozeteket leszerelték, — Peccit fehérbe

TÁVIRATOK.

Az új spanyol kormány.

Madrid, július 20. Az új kabinet programja ugyanaz lesz, mint amelyet Villaverde az 1901-ik évi miniszterválság idején terjesztett elő a régens-királynénak. A miniszterek közötti névsora még nem végérvényes.

Madrid, július 20. Villaverde királynak a következő miniszteri névsort terjesztette elő: külügy gróf San Bernardo, igazságügy Bugaxal, pénzügy Basada, hadügy Martitogui tábornok, tengerészetügy Estram, belügy Garzia Alix, közoktatásügy Osma, földmívelésügy Gasset. A király nevezettek névsorát elfogadta és a miniszterelnökséggel Villaverdet bizta meg. Az új miniszterium holnap teszi le esküjét.

Orosz-japán háború.

London, július 20. A pekingi diplomáciai körök azon nézetet vannak, hogy Oroszországnak a mandzsuriai kikötők megnyitására vonatkozó ígéretei kevésben fognak hozzájárulni a helyzet főnehézségének, mely az Oroszország között keletkező háború növekedő veszélyében rejlik, enyhítéséhez. Világossá válik, hogy Oroszország k-sz volna a Japánnal való háborúra, ha biztos volna a felől, hogy más hatalom nem szegődik Japán mellé, Oroszország teljesen meg van győződve arról, hogy könnyen legyőzné Japánt, míg a japánok azt hiszik, hogy az orosz politika azon kísérletből indul ki, hogy Angliát és az Egyesült Államokat jóindulatra hangolja és Japánt ingerelje arra, hogy ezen állam kezdje meg az ellenségeskedést.

Jókokahama, július 20. A szoeuli orosz követ tegnapelőtt kihallgatáson volt a császárnál, a mely alkalommal tiltakozott a vijui kikötő megnyitása ellen.

A makói beszámoló.

(A fővárosi lapok tudósításai.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, július 20.

A makói véres beszámoló eseményeit az *Aradi Közlöny* rendkívüli kiadása lapunk ki-küldött tudósítójának közlései alapján ma korán reggel hírül vitte a városban. A különkiadás keretében a legnevezetesebb dolgokat mondhattuk el csupán, az események több érdekességeiről az alábbi tudósítást közöljük:

A makói beszámoló lefolyásáról valamennyi fővárosi lap terjedelmes tudósításban emlékezik meg. Érdekes azonban, hogy Kossuth Ferenc szájába valamennyi fővárosi lap más beszédet ad, mint amit Kossuth a „marha“, „barom“,

öltöztették, — inogva ment, sápadt volt és valóságosan akaratlan... kint azonban — 1878. február 20-án dörögtek a mozsarak és hirdették a harangok:

— Habemus Papam!

Es ime most 25 ik esztendeje annak, hogy XIII. Leó a tiarát viselte. A máshitűek szempontjából is hozzá tehetjük: méltósággal, dicsőséggel, sikerrel viselte.

Ha egykoron XIII. Leót szenté avatnák, erényeinek és jótéteményeinek felolvasása után az *advocatus diaboli* fogja a szót megilletni.

A hármasszövetséggel szemben tanusított ellenséges indulatát nem fogja talán bünyül felírni, de azt alighanem fel fogja említeni, hogy amíg élt, igen „fukar“ volt. A menyország ügyészének ezzel szemben könnyű lesz beigazolni, hogy az állítólagos fukarság csak takarékosság volt, amely sok mindenféle magánérdeket sértett. El fogja mondani, kik voltak azok, akik az efféle híreket terjesztették: római nemesek, akiknek az egyszerű Peci nem volt egyenrangú, — hölgyek, akik nem találták őt oly kedvesnek, mint a mindig szeretetreméltó Piust, — engesztelhetetlennek, akik szerint nem bánt el elég erőlyesen Umbertoval, akivel ugyiszólván egyidejűleg jutott a trónra, — aztán legitimitások, akik életelveiket látták megsértve. Erényeinek védője néhány kedves vonását is fel fogja sorolhatni; meg fog emlékezni lovagias jelleméről is, hogy például a felekezeti különbség ellenére, a mostani cárt

„számár“ s ehhez hasonló más kifejezésekkel fűszerezve tényleg elmondott.

Ennek eredete az lehet, hogy a lapok az *Országos Sajtóiroda* című függetlenségi könyvmatosból vették a beszéd szövegét, mely egy mondatában sem egyezik meg a Kossuth Ferenc elmondott beszédjével. A Kossuth párti könyvmatos tudósítás egyébként is nagyon simítva adja elő a történeteket. A zavargásokról alig mond ennyit:

A népgyűlést Nagy Károly pártelnök nyitotta meg hosszú beszéddel, mialatt a szociálisták és a diákok erősen fütyültek, folyton zsvi-óztak, kiabáltak és abcugolták Kossuthot, Justhot, Komjáthyt s éltették Barabást. Mikor a tüntetés legerősebb volt, a hallgatóság közül markos parasztlányok nekiestek a tüntetőknek s azokat véresre verték. Már a polgárok életbiztonsága is fenyegetve volt, mikor Cseresznyés János főkapitány egy csapat rendőr élén megérkezett. A rendőrfőkapitány tapintatának sikerült a zajongókat lecsillapítani s a verekedés elfajulását megakadályozni. Nemsokára 15 lovascsendőrről kivont karddal érkezett a népgyűlés színhelyére s közébe állt a tüntetőknek és a hallgatóságoknak.

A „Pesti Hírlap“ leközölve a függetlenségi könyvmatos tudósítását, ezeket írja:

Igy adja elő a történeteket egy Kossuth párti tudósítás. Ezzel szemben azonban egy magántávirat azt közli velünk, hogy óriási botrányok történtek Makón. Hogy már a fogadtatásnál erősen zsvi-ózták a bevonuló képviselőket az még hagyján; de a távirat szerint a beszámoló alatt Justh párti leitatott parasztlányok kezdték a verekedést, akik sok diáknak és szociálistának verték be a fejét. Kossuth Ferenc a sok vérlátásra nemhogy csillapította volna a népet, hanem még beszédében barmoknak nevezte a zsvi-ózókat. Ami bizonyára csak fokozta az elkeseredést s a vége az lett, hogy egy szociálistát a Justh pártiak agyonütöttek. De már erre olyan fenyegető lett a hangulat, hogy a képviselők jónak látták észrevétel nélkül, a kitűzött idő előtt kocsin Szegedre menni, jobban mondva menekülni.

De talán elég is lesz már a függetlenségi képviselő urak vasárnapi kirándulásából.

A beszámoló kezdetén történt tüntetésekről ezeket írja a „Budapesti Napló“, mely tudósítót küldött le Goda Géza személyében Makóra:

„A népgyűlés tizenegy órakor kezdődött, mikor Kossuth és Justh megjelentek a városháza erkélyén. Nagy Károly ref. lelkész, a függetlenségi párt elnöke nyitotta volna meg az ülést. Szavai azonban elveszték abban a rette-

szívesen üdvözölte házassága alkalmából és hogy Maud angol hercegnőasszonynak még nászajándékot is küldött, amikor a dán herceg felesége lett. Elfogja róla mondani, hogy barátja volt az irodalomnak, bár Zolát, Rómá című regénye után, nem volt hajlandó a költők közé számítani. Hogy a vatikán irattárát megnyitotta minden felekezeti történetírők számára és hogy azoknak sorában, akik a rabszolgaság eltörléséért küzdöttek, egyike volt a legbuzgóbbaknak.

A megszégyenített *advocatus diaboli* dühösen visszavág majd:

„Ejjel azonban, ha aludni nem tudott, felköltötte komornyikját és felolvasta neki latin verseit.“

A védő letöri ennek a vádnak az erejét is: „Igénytelen, egyszerű, jobbára alkalmi költemények voltak azok, amelyek tiszta szívűből, bölcs elméből, költői érzésből eredtek és amelyek a pápát mint embert is közelebb hozták hozzánk.“

Katolikusnak, protestánsnak, zsidónak, szabkőművesnek, de még a mohamedánusnak is egyet kell értenie abban, hogy XIII. Leó pápa kiváló személyiség, első rangú tudós, tiszta jellem, — az az igazi pontifex maximus, aki mindig inkább áldásra emelte kezét, mintsem, hogy a „hitetleneket“ elítélte, megátkozta volna.

Z. Gy.

netes zajban, abcugkiáltásokban és sipolásban, amely e pillanatban a tér jobboldalán állók csoportjából fölhangzott.

Kossuth Ferencre láthatóan kellemetlenül hatott ez a fogadtatás. A percekig tartó zajból ki-kiváltak a következő felkiáltások:

— Abcug Kossuth!

— Abcug a horvát bán!

Justh Gyula hiába iparkodott szóhoz jutni, az elégedetlenek lármája elnyomta hangját s már úgy látszott, hogy a beszámoló nem fog sikerülni. Hirtelen azonban megmozdult a tömeg, a tér jobboldalán verekedés támadt. Botok és esernyők működtek, egy hatalmas csattanás hallatszott, aztán futásnak eredtek. A mintegy 3000 főre menő tömeg egy pillanatra nagy verekedő tömegnek látszott, de aztán helyreállt a csend s Justh Gyula elmondhatta beszámolóját.

Az a beszéd, amelyet a fővárosi lapok Kossuth Ferenc Makón elmondott beszédjeként közölnek, a következő:

Azok, akik vagy önérdékből, vagy gyűlölködségből, vagy tudatlanságból konkolyt hintenek a függetlenségi pártba, a magyar hazá, a magyar nemzet ügyének, jövőjének ellenségei. Az országnak most van szüksége egy erős, összetartó, nagy tekintéllyel bíró függetlenségi pártba. A közigazgatás, kérdések helyes megoldásától, az önálló vámterület felállíthatásától, a nép anyagi életének megkönnyítésétől függ a nép kenyere, a nemzet gyarapodása.

A közigazgatási kérdéseket csak úgy lehet helyesen megoldani, ha a függetlenségi párt egész súlyát beleveti a mérleg serpenyőjébe; és ezért tekintni valóságos nemzeti szerencsétlenségnek azt, hogy éppen most hullott szét a párt mint oldott kéve, és saját maga letépvén homlokáról, az egész Európa sajtója és közvéleménye által megbámult babért, saját maga súlyát, tekintélyét, egyöntetűségét teszi tönkre. Ami a szót illeti, megteszi kötelességét, de nem mondana igazat, ha nem vallaná be, hogy a minduntalan kitörő és széles körben folyó rágalmozás és gyűlölködség meglehetősen elkedvetlenítik, mert kevés ember találkozott úgy és annyira, mint ő a rendszeres és előre eltőkélt félreismeréssel.

Hazugság az, hogy az ugynevezett bánt támogatná, hiszen nyílt országgyűlésen ünnepelesen kijelentette az ellenkezőjét.

Hazugság az, hogy szóló, vagy bárki a pártban, békepárti, mert számtalanszor kimondotta, hogy a függetlenségi párt eleme a harc, és soha meg nem szűnik bármely 67-es kormány ellen küzdeni.

Hazugság, hogy ő s a párt bármely része leszereit, mert ellenkezőleg, a hatalom szerelét le és tette le a fegyvert előttünk.

Hazugság, hogy szóló, vagy a párt bármely része paktált a kormányval, mert az nem paktálás, ha kormány lerakja a fegyvert s a párt erről tudomást vesz. Hazugság, hogy a nemzeti vívmányokért küzdeni nem akarunk, de úgy és akkor küzdünk, amikor győzhetünk és nem amikor a győzelem lehetetlen. Ezt pedig annál inkább mondja, mert a párt hagyományos elve az önálló magyar hadsereg.

A küzdelem kellő perce akkor jön el, amikor a katonai hatalom új követeléssel áll elő, akkor, ha nem lesz megvédhető a nemzet pénze és vére, ki fogunk csikarni cserében nemzeti engedményeket. Beszédét így fejezi be:

Az én hitem, hogy azok, kik a párt erejét most elfecsérik, tévednek és hogy a jövő sikert nagyon is kockáztatják; a pártviszály felidézésével a párt tekintélyét és erkölcsi súlyát csorbítják, erejét veszik éppen akkor, midőn erejére legnagyobb szüksége van.

Hiszem, tudom azonban, hogy akik pártunkból most obstruálnak, honfi lelkesedésből cselekszenek.

Én minden neheztelés nélkül állok félre, a legjobb sikert kívánva az általam eléggé megfontolt küzdelemnek; és ami tőlem függ, megteszem, hogy annak a nagy diadalmnak, amelyet pártom élni arattam, ne legyen az a vége, hogy önmaga robbantsa szét önmagát.

Az Isten áldását kérem önökre.

Említtük, hogy Kossuth Ferenc nem ezt a beszédet mondta el Makón. Ez vagy előre, vagy utólag készült, de minden esetben elhallgatásával azoknak az erős kifejezéseknek, amelyekkel Kossuth a harcoló Barabás-pártot il-

lette. A „Budapesti Hírlap”, melynek egyik munkatársa szintén jelen volt a beszámolón, a következőket közli a tünetésekről:

Kusoth Ferencet, Justhot és társakat a makói pályaudvaron, a polgárságnak ezekre menő sokasága és nagyszámu intelligencia várta, bokrótás, fehérruhás leányokkal, fáklyákkal, lámpiónokkal és rezes bandával. És midőn a vonat este 8 órakor megérkezett, a pályaudvaron az ovációt ellennyomni akarta egy kis csoport, a mely a tanuló ifjúságból és néhány szociáldemokratából állt, Kiss Pál dr. makói ügyvéd vezetése mellett. A tüntető tömeg elkezdte ordítani: *Éljen Barabás! Zsivó Kossuth! — Abcug Komjáthy! — Éljen a magyar hadsereg, a magyar vezényszó!* Cseresnyés főkapitány azonban rendőreivel hamarosan elnyomta a tüntetést.

A reggeli órákban erősen terjedt az a hír, hogy a beszámolót a diákság és a szociálisták meg fogják zavarni s a mult választás emlékét is fölidézni, a mikor Orsay báró dr. t nem engedték szóhoz jutni a programbeszédje alkalmából. A szociálisták tüntetésére a fővárosból Makóra utazott Csizmadia Sándor szociálistaköltő, a kít még szombat este keresett a rendőrség; de nem tudott megtalálni.

A holnapi fővárosi lapokban bizonyára egy-ségesebb tudósítást lehet majd olvasni a makói véres beszámolóról, ma még azt sem tudta a fővárosi sajtó, hogy a beszámolónak emberélet is áldozatául esett.

A pápa halála.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, július 20.

Tizenöt napig tartó haldoklás után erőt vett a halál XIII. Leó pápán. Csodálatos ereje megtört, a lélek elszállott belőle, s a feje hátrahanyatlott az örök nyugalom párnájára.

Ma délután négy óra négy perckor halt meg XIII. Leó, s az egész világ gondolata Róma felé terelődik most, ahol a vatikáni önkéntes fogságból megszabadul egy lélek. Mig együtt volt a testtel, a pápa lelke volt, most hogy elszállott, egy emberé csupán: de azért így, ezzel a megkülönböztetéssel, mely éppen XII. Leó elvén alapszik, így is, igaz mértékkel mérve, érezzük, nagy lélek hagyta el a földet ma.

A megdöbbenés erejét gyengíti a napokon át tartó haldoklás, mely megenyhítette azt a gondolatot, hogy XIII. Leó itthagya a pápai széket, s a Vatikánban új névhez, új személyhez fűződik a hagyományok által nagyra emelt pápai hatalom.

A szentatya utolsó óráiról és haláláról a következő táviratokat vettük:

A haldoklás.

A vasárnapra virradó éjjel elkövetkezett az idő, amelyen szertefoszlott a remény utolsó szála is. A pápánál beállott az agónia s az orvosok kijelentették, hogy többé meg nem menthető s életben legfeljebb két napig maradhat még. A Vatikánban együtt voltak a bibornokok és főméltóságok, akiknek a pápa halálakor való szomorú szertartásokban szerep jutott.

Ő szentsége izgatott állapota és a rendkívüli hőség következtében ugyszólván alig tudott aludni. Hajnalban állapotában észrevehető komoly fordulat állott be, mert erőinek depressziója és ideges izgatottsága még mindig tartott. Vasárnap délelőtt folyamán állapota a

fokozódott depresszió folytán oly rosszra fordult, hogy tanácsosnak tartották Vanutelli biboros főpenitenciáriust azonnal a Vatikánba hívatni, mert az ő kötelessége a pápa betegágyánál az utolsó imádságokat végezni. Vanutellit Rampolla biboros államtitkár fogatán vitték a Vatikánba. Egyidejűleg értesítették Oreglia biborost, ki ugyancsak azonnal a Vatikánba ment, később azonban távozott, míg Vanutelli msgré Bisletinél maradt. Később még több biboros és diplomata is érkezett a Vatikánba.

Mazzoni reggel egynegyed 9 órakor jött a Vatikánba és egynegyed tíz órakor távozott el. Ugy látszik, minden reménységét elvesztette. Az első orvosi látogatás meglehetősen rövid volt, mert a pápát izgatottnak találták. Az orvosok a mellhártyagyulladás és az aggkori gyengeség következtében a depresszió növekedését állapították meg, ami megfosztotta a beteg ellenálló erejétől. Az érverés néha rendetlen volt. A pápa szelleme folyton frisse volt, azonban nem adnak neki alkalmat a beszédre, amihez különben a szent atyának is kevés kedve volt. Arra a kérdésre, hogy a veszély közvetlen közel áll e, azt válaszolták az orvosok, hogy, ha „közvetlen” alatt azt értik, hogy a katasztrófa egy óra múlva fog beállani, akkor kérdésre — előreláthatatlan eseményektől eltekintve — tagadólag kell válaszolni.

A részvétalírásokra szánt iv, mely eddig a pápai hálóteremtől nem messze a második loggiában volt, távolabbra vitetett a hálóteremtől az első loggiába, ami az első jele a pápa állapota rosszabbra fordultának. Oreglia és Vanutelli bibornokoknak sürgősen való behívása a Vatikánba nagy nyugtalanságot keletett, mert ezek azok a méltóságok, kiket először hívnak, ha a pápa haldoklik. Vasárnap délelőtt fél 12 órakor elterjedt a pápa halálának híre, mely hírt azonban megcáfolták. A lapok különkiadásai megerősítették ama hírt, hogy ő szentsége állapota igen komoly. A „Giornale d'Italia” jelentette: 10 óra körül hirtelen rosszabbodás állott be. Ő szentsége állapota reménytelen. Vanutelli bibornok, tekintettel az eshetőségekre, a Vatikánban maradt. Rampolla bibornok államtitkár kimentette távollétét a Vatikánban megjelent diplomáciai képviselők előtt, nagyfoku elfoglaltságát hozva fel okul.

Az Osservatore Romano, a Vatikán hivatalos lapja fölszólította a hívőket, hogy az utolsó pillanatban is imádkozzanak, a midőn a pápa tizenöt napos halálvivódás után utolsó perceit éli. Ez a lap is azt jelentette, hogy a pápa állapota délelőtt féltíz órakor igen komolyra fordult.

Lapponi orvos ekkor Della Volpe biborosnak így nyilatkozott: Ha komplikációk nem állanak be, a pápa talán holnap reggelig, sőt holnaputánig is él, de tovább nem.

A Vatikánból jövő biborosok azt beszélték, hogy *Vives y Tulo* biboros msgré *Pifferi*, a pápa gyóntatója helyett ő szentsége szobájába ment. A pápa megcsókolta a neki nyújtott relikviákat és nagy erőmegfeszítéssel keresztet vetett. *Deliriumában olasz, francia és latin nyelven beszédet monott.* Ugy látszott a beszéd bajor zarándokokhoz volt intézve és ezekkel az olasz szavakkal végződött: *Sono tutti contenti.* (Teljesen meg vagyok elégedve.)

A legtöbb biboros, miután tudakozódott, elhagyta a Vatikánt, de készen állott, hogy szükség esetén azonnal a Vatikánba mehessen. Szerafino Vanutelli biboros éjjel is a Vatikánban maradt.

Vanutelli biboros este kilenc órakor be ment a pápa hálószobájába. Ez azt jelentette, hogy a pápa agóniában van.

Az utolsó órák.

Róma, július 19. (11 óra 20 perc este.) 10 órakor a szentatya olyan állapotban volt, melyről az agónia közeli bekövetkezésére lehetett következtetni. A pápa teljesen elvesztette eszméletét. Vanutelli főpenitenciárius nem ment be a pápa hálóterembe.

Róma, július 20. (Reggel 7 óra 25 perc.) A Voce della Verita jelenti reggeli 4 órától: A pápa fél álomszerű állapota és depressziója az éjen át is tartott. A pápa rokonai a betegágy mellett virrasztanak.

Róma, július 20. (Reggel 8 óra 30 perc.) A Voce della Verita jelenti: A letargia folyton tart, és alkohol és kámfor injekciókkal akarnak ő szentségén segíteni, aki csak ritkán szól egy-egy szót.

Róma, július 20. (Reggel 9 óra 5 perc.) Reggeli 8 óra 20 percig Oreglia és Rospighi biborosok, valamint Massimo herceg érkeztek a Vatikánba. Oreglia biboros a Vatikánban maradt. A szentatya erői folyton fogynak. Mazzoni a pápa meglátogatására indult.

Róma, július 20. A pápa állapotáról délelőtt 9 órakor kiadott orvosi jelentés a következő: Ő szentsége az éjjel csak keveset és megszakításokkal tudott aludni. Közérzése állandóan komoly. Érverés 94, légzés 32, hőmérséklet 36.2. Mazzoni, Lapponi.

Róma, július 20. Déli fél 1 órakor ellentmondó információk terjedtek el a pápáról. Híre terjedt, hogy már meghalt, ez azonban még nem következett be. Letargikus állapot vett erőt a pápán. Sokáig nézett rokonaira, de — úgy látszott — nem ismerte meg őket. Közben köhögési roham vett erőt rajta.

12 óra 40 perc: A bibornokokat sürgősen a Vatikánba hívták. Ez a pápa közeledő halálát jelenti.

1 óra 15 perc: Miután háromnegyed tizenkettőkor megállapították az agónia beállását, Vanutelli biboros főpenitenciárius a Vatikánba jött, hogy ő szentségének megadja az abszolúciót.

A pápa megáldotta környezetét és így szólt:

Sia questo l' uetimo vale!

Ezután kezét látható erőfeszítéssel a biborosok felé nyújtotta. A pápát ekkor stimuláló szerekkel látták el.

A halál.

1 óra 45 perckor a betegszobában megjelentek a bibornokok. Serafino Vanutelli egy ceremonárius segédletével megadta a pápának az abszolúciót. Megható volt ez a jelenet mindenki számára. Jelen voltak a szomorú aktuson Oreglia, Rampolla, Volpe, Vives bibornokok és a pápa öcscei. Az összes jelen voltak letérdeltek. A pápa gyenge hangon néhány szót szólt Oregliához, gondjaira bízva az egyházat.

Fél 3 órakor Mazzoni tanárt sürgősen a pápához hívták. Egynegyed négykor a diplomáciai kar tagjai a Vatikánba érkeztek. A pápa megáldotta őket a jelenlevők pedig kezét csókoltak a haldokló pápának.

Négy órakor a szent atya teljesen elvesztette eszméletét. Ekkor elterjedt a hír egész Rómában, hogy a halál minden pillanatban bekövetkezik.

Néhány perc múlva eljött a vég. A szent atya feje hátrahanyatlott, s 4 óra 4 perckor meghalt.

A pápa halála után *Rampolla* letette az államtitkári hivatalt, melyet *Bella Chiesa* bibornok vett át.

Róma (délután 5 és fél óra.) Miután a pápa halálhíre a városban tűzvészként elterjedt, a Szent Péter-térre rendőr-őrjáratokat vezényeltek ki. A Szent Péter-templom állandóan nyitva van.

XIII. Leó életéből.

(A pápa és a magyarok.)

XIII. Leó tagadhatatlanul egyike volt a legnagyobb pápáknak, akik Péter apostol örökébe jöttek. Nemcsak a katolikusok, minden felekezetbeliek beösmérik ezt, élükön a lutheránus Vilhelmus Rex Imperatorral, XIII. Leót nagy, komoly cikkeken ha méltatják is, nem ért, ha mi itt meg holmi apróságokat mondunk el róla.

Péter apostol e legutóbbi követője mindig rokonszenvezett a magyarokkal. *Regnum Marianum* zárandokait mindig kitüntette s akárhányszor nagybetegen fogadta, környezetében is mindig akadtak magyar papok, sőt néhány év előtt csak, egy magyar inasa is volt, a kit hűsége, ügyessége miatt nagyon kedvelt. Ez a magyar fiu annak idején a vatikáni nagykövetség egyik magas állású tisztviselőjével került ki az örök városba. Gazdája aztán meghalt s a véletlen folytán a pápa legbelsőbb aulájába jutott s ama nyolc, selyemfrakkos szolgálattevők egyike lett, aki Péter utódjával naponként érintkezik. Ettől a fiutól akárhányszor megkérdezte a pápa, milyen nálunk a nép, milyenek szokásai, ételjei, zenéje.

Ha magyar zárandoklat jött Rómába, mindig örült XIII. Leó. Valláskülönbség nélkül fogadott különben néha magán audencián, ami pedig a legkritkább kegyek közé tartozik.

Magyar főrangú asszonyokat azonban több ízben fogadott magánkihallgatáson. A hölgyek ilyenkor fekete selyem uszályos ruhát, a fején fekete csipkekendőt viseltek. Kalapot sohasem szabad ilyen alkalommal tenni. A kilencvenes évek felé gróf Vay Lászlónét több ízben fogadta ilyen magánkihallgatáson a pápa, sőt áldást is küldött általa egyik pestmegyei faluban lévő iskolának. Az áldást szép kis ünnep keretében hirdette ki aztán Hadek Magdolna, a növendékeire nagy gondot fordító, jeles tanítónő.

Ugyancsak gróf Vaynének egyik nőceje, buzgó hívő, ugynevezett *Mária-gyermek*, nagyon szeretett volna egy olvasót, amelyet XIII. Leó személyesen szentelt meg. Egyik unokatestvére meg is írta ezt a fontemlített grófnénak s nem telt bele pár hét, Almássyné, az áhítatos Mária-gyermek, meg is kapta az óhajtott ereklyét. A pápa ugyanis értesülve a kívánságról. Vaynének egyik audiencia alkalmával sajátkezűleg nyújtott át egy olvasót, így szólva:

— Küldje el nőce-jének, legjobb áldással.

Udvari papjaival nyájasan bánt XIII. Leó, de szigorúan. Csak azt szeretete, aki dolgozott. Ő maga is poétás ember lévén, a litterátus papokat különösen szerette. Ezért volt mindig nagy becsben nála Fraknói, a mi kitűnő történettudósunk. A fiatal papokat rá is szorította a munkásra. Szokása volt ugyanis, hogy ha a könyvtárban buvárkodtak, jegyzeteket csináltak, rájuk zárta az ajtót. Órákat kellett így bent tölteniük, csak néha nyílt az ajtó s ilyenkor rendszerint maga a pápa jött be, utána a lakáj, aki egy pohár legfinomabb ó-bort hozott a munkálkodó felüdítésére. Egyszer éppen egy fiatal magyar pap ült így bezárva, mikor a pápa végre jött s ó-tokajával kinálta.

— Bornemissza vagyok, szentséges atyám — mondta az illető, de a pápa nem hagyott békét.

— Ezt csak igya meg. Ez a maga földije. Eljenek a magyarok!

S a fiatal, szent életű, soha bort nem ivó, nem dohányzó pap, félhajította erre a szóra a kupicát.

Nagyon szerette a pápa gróf *Széchenyi* Miklóst, ma már Győrnek kiváló püspökét s gróf Vay Pétert, aki három évig élt közvetlen környezetében s mint protonotarius is működött. Télen, karácsony táján, rendszerint elment a grófnak édesanyja is Rómába, a kiről már eleve kérdezősködött a szent atya, mondván, hogy:

Vaynak mamáját hozza el a *bambino*. Ez az olaszoknál a *kriszkeindli*.

A grófné, dacára hogy a kilencvenes évek végén már átlépett a hatodik x-en, még mindig igen szép asszony volt. Rendkívül kedves, elragadóan szeretetreméltó és szellemes, aki olaszul épen olyan jól beszélt, mint anyanyelvén. Egy magán-audienciája után aztán így szólt a pápa Vayhoz:

— La sua mamma e come un' regina.

Ez a mondás aztán fenn is maradt a családban, s ha a grófnét gyermekei — akik valószínűleg bálványozásig szeretik — a római kedves napokra akarták visszaemlékeztetni, csak annyit mondtak:

— Comme un' regina . . .

Vay aztán elment a missió-val Ázsiába, bejárta Chinát, Koreát, de XIII. Leó mindig érdeklődött iránta, s kérdezgette, mit csinál a: „*leányarcu széke szép pap ott a vadak közt.*“

Kiválóan kedvelte a fiatal gróf *Széchenyi* Gyula pápai kamarást is, aki még mindig ott van a Curianál.

Akkortájt, mikor Schlauch, a nagyváradi bíboros püspök meghalt, történt, hogy egyik, *Szent-László* városából való kanonok kint járt Rómában. XIII. Leó fogadta, s többek közt a váradi püspök kinevezéséről is esett szó. A kanonok, székimondó magyar ember, hirtelen elszólta magát. Megmondta, ami a szívében feküdt.

— Legjobb lesz, ha szentséged ideadja nekünk *Széchenyi* Gyulát.

— A pápa elmosolyodott, aztán elgondolkozva ingatta a fejét.

— Még nem jött el az ideje, még nagyon is fiatal.

Pedig a legintimebb környezet szerint magának a pápának is ez lett volna a legfőbb óhajta.

Az egyetlen magyar kardinálist ez idő szerint, *Vaszary* hercegprímást, több ízben nagy kitüntetésekkel fogadta Péter apostol utódja. A concilians egyházfi szeretete a Pax emberét, s a hazáját annyira szerető, egyenes, nem hivalgó, de mindenkiel jól tevő, szerény benediktinusra nagyon sokat adott.

— *Igazi pap, aki nem politizál.* Mert Leó pápa nem szerette, ha papjai politikával foglalkoztak.

Virágokban, képekben, zenében nagy örömet talált a pápa. Valahányszor kivitték gyaloghíntőjén a Vatikán kertjébe, ha csak tehette, kiszállott, megkérdezte a főkertészt, melyik virág nyílt ki legujabban, rendszeren egy-egy szép bokrétaival tért vissza lakosztályába.

Fotografiák, metszetek után többször lefestették. Egy ízben egy olasz festő is csinált ilyen képet, de — finomsága dacára, ezt a képet látva a pápa, nagy méregbe jött s így szólt a festőhöz:

— *Na, már ilyen vén és csuf még sem vagyok.*

Magyar festőnek, *László Fülöpnek*, jutott aztán az a szerencse, hogy XIII. Leót megfesthette, az élet után. Ő szentsége többször ült a művésznek s ha végeztek, rendszeren hosszabban is társalkodott vele. Műértők állítása szerint a *László-féle* kép legsikerültebb arc-mása a nagy pontifex-nek. Egyszer régen, *Hauck Minnie*, a kiváló operaénekesnő kért audienciát az egyház látható fejétől. Meg is kapta s ez alkalommal föl szólította a pápa, énekelne valamit. *Hauck Minnie Gounod Ave Maria-ját* választotta. A romek ének úgy meghatotta XIII. Leót, hogy könyvek gyűlte a szemébe s kezét a művésznek fejére téve, megáldotta. A jeles komponista, *Perosi* abbé is sokat köszönhet műbarát egyházfejedelmének.

Szenvedélyesen sakkozott a pápa. Ugy játszott, hogy talán soha mattot nem kapott. Három évtizeden keresztül *Gretta* patert, egy kisebb rendű római papot, választott partnerül, aki szintén jelesül játszott. De a nyolcvanas években sakkozgatott *Gmitter* Alfonz magyar minoritával is, aki hosszú ideig gyóntató volt a Péter templomban pro lingua hungarica. *Gmitter* a csütörtökhelyi zárdában végezte munkás életét, s nagy érdeme van ennek a történeti emlékü templomnak a restaurálásában.

Mintegy két év előtt egy budapesti szép lipótvárosi asszony járt a pápánál. Miután ő szentsége megáldotta, halkán jegyezte meg a szép asszony:

— *Mózes vallásu vagyok.*

— *Non fa niente* — felelte a pápa és kije-

lentette, hogy Isten előtt mindenkin egyformán fog az ő áldása.

XIII. Leó mindig a legegyszerűbben élt. A Vatikán tizenegyezer szobája közül aránylag egy nagyon kis appartement az övé. Mindössze három szobában lakott és talán soha világlelemben olyan fölséges vacsorát nem evett, mint amínővel. Én például valamelyik váradi kanonok, vagy a rozonyói fehérek. Egész nap dolgozott vagy csendesen ülve karosszékében contentplálgatott egymagában. Ezt rendszeren az alkonyat alászálló homályában tette, mikor Róma szocietása a Monte Pincio pineái, pálmái közt kocsikázott, s a lehunyó nap bíboros sugarai fűrésztölték még a bánatos mellancholiában borongó *Angyalvár*-at. A hálószoba mellett levő kis házikápolnában az aranyos oltártól jobbra fehérterítés asztalka állt, rajta egy Krisztus-kép, fölötté egy fehér selyemszalag, édes anyja néhai *Pecci* grófné halotti koszorujából. Rokonait, szülővárosát fogytig valóóságos rajongással szeretete *Pecci Joachim*, s mikor pár év előtt száz évnél tovább élt egykori pesztrája meghalt, könyveket hullatott.

Vasszervezete bámulatosan dacolt az aggkorral, de végre győzedelmeskedett felette is a természet. Ami halandó, elmúlt a pápák egyik legnagyobbikában. *Rampolla* államtitkár már költözködik a harmadik emeleten lévő lakásából, ahonnan annyi éven keresztül nézett ki a Tiberis mellékén épült házakra. A Vatikán csendes s rozsdászöld vaskapuja előtt szomorúan dül szuronyára a svájci. *Lassan* kondulnak meg az est-harangok s hirdetik urbi et orbi, amit XIII. Leó mondott:

— *En elmulok, de az egyház örökké él.*

(Egy nap a pápa életéből.)

Pontban hat órakor reggel megjelent a komornyik a pápa hálószobájában, hogy parancsait fogadja. A hálószoba kicsike és sárga karpittal van bevonva. Függyön mögött az ágy és egy imaszámoly.

Mialatt a pápa öltözködött, kis házikápolnában elkészítették az oltárt az istentisztelet számára és mihelyt a szentatya öltözködésével elkészült, misét olvasott, amelynél azonban csak saját szolgálománya lehetett jelen. Néha a szerény házikápolna helyett az oratóriumban tartotta meg a reggeli misét. Csak nagyon kivételesen engedték meg néha az olasz arisztokrácia legkiválóbbjainak, hogy az oratóriumban végighallgathassák az alig félóraig tartó misét. De ekkor senkit sem mutattak be a pápának és ő sem szólított meg senkit. E miséken már észrevehető volt, hogy a szent-atyának nehezére esik a lélegzés. Az oltár lépcsőin való felhaladás is nehezére esett. De miséközben mindjobban kiegyenesedett a teste és megélnékült az arca.

Közvetlenül a mise után reggelizett a pápa. Reggelije tejeskáv és fehér kenyér. Reggeli közben olvasta a beérkezett leveleket és táviratokat és referáltat a titkárával. Azután visszavonult dolgozni. Nagy gondal készítette encyklikáit és a fontos politikai iratokat. Miután egy ügyre vonatkozólag mindent végigolvasott, azzal kezdte a munkát, hogy egy nagy iv papírosra jegyzeteket rótt. Ha teljes volt az anyaggyűjtés, kis papírlapokat szedeit elő s azokat irta tele sűrű írásával. Mikor készen volt, akkor le-diktálta titkáranak azt, amit a kis papírlapokra irt. A titkár azután elkészítette teljesen az iratot és a szentatyanak bemutatta. A pápa sokat javított s addig irtak újra, amíg tökéletesnek nem mondta. Az olasz kéziratot azután lefordították latinra.

Egy negyed tíz órakor kezdődtek a kihallgatások, amelyek tartama alatt nagy volt az élénkség az előszobákban. A kihallgatások végeztével sétára ment a pápa a Vatikán kertjeibe. Nem gyalogséta volt ez, hanem hordszéken vitték; csak néhány pillanatra hagyta el néha a széket, hogy egy keveset mozogjon is. Majd körülnézett a virágok közt és dicsőítte a főkertészt, ha valami különleges szép virágot mutatott.

Ebédnél egyedül ült a pápa. Rendszerint levest, húst, kenyeret, gyümölcsöt evett és egy pohár könnyű bort ivott. Egyetlen szórakozása volt a sakkjáték, amelyhez kitűnően értett és alig veszített el egy játszmát. Harminc évig volt a partnere pater

Gialta, egy római lelkész. Sakkjáték után késő estig ismét dolgozott a pápa. Majd kiváló személyiségek látogatását fogadta egészen féltiz óráig, amikor az esti ima következett. Csak ezután olvastatta föl a napilapokat s csak utána jött az estebéd, amely után a pápa még késő éjjelig dolgozni szokott.

(XIII. Leó levelei.)

XIII. Leó ifjúkori leveleiből 160 darabot hozott nyilvánosságra Boyer d'Agen fényes kiadása diszkrétívében, melynek címe: „La Prelature de Leon XIII. Paris 1900.” A levelezések, melyek majdnem kizárólag testvéreire, nagybátyjához s néhány kartársához intézvék, az 1838 től 1845-ig terjedő időt foglalják magukban.

Rendkívüli érzékenységet tanusítanak Pecci Joakim levelei minden oly mozzanat iránt, mely családja ősi nevével, tekintélyével és jövődjével összefügg. Ez az arisztokratikus gondolkodás könnyen megtéveszthet ma is XIII. Leó érzelmei felől, pedig szó sincs arról görög vagy rideg osztályfelfogásról. Mint beneventi delegátus ismerté igaz, állásának követelményeit, s szigorúan őrködött azon, hogy fentartsa annak díszét. S mivel ez magával hozta, hogy hintót lovat tartson s gyalog sohase mutatkozzék, megunva a kölcsönkért fogatokat, inkább ki sem lép addig szobájából, habár egészségét kockáztatja is, míg Rómából testvére útján az Ur-napjára rendelt saját lovat meg nem érkeznek. Egy-két tallér különbségre ne néz — írja János testvéreinek. — Itt (Beneventben) nagy luxus van fogatokban. Ez a beneventiek gyöngéje, s a delegátus fogatában nem szabad, hogy folt legyen. Mindhiába, az urnapi ünnepen mégis bérelt fogaton volt kénytelen részt venni, mivel lovai a kívánt időre nem érkeztek meg, s mikor megjöttek, kitűnt, hogy egyik öreg és himpókós. E miatt aztán szemrehányás s némi futó meghasonlás is támadt a két testvér között, amit persze Joakim kedélyes mentegetőzése hamar eloszlatott.

Életmódjának e komoly, de hivalgás nélküli pompaszereteten kívül csak a családja iránt érzett büszkesége árulja el Pecci Joakimban a grófi származását. Neve fentartása iránti átgondalma készlettel arra is, hogy János ívrét minden áron megházasodásra bírja, nehogy a Pecci család kiveszzen, miután másik fivére: Károly határozottan vonakodott fejét a házasságot rabigájába adni. „Áldozatok fel a családért valamit személyes boldogságtokból” írja 1893. január 18-án. Majd ismét később: „Ha nem akarjátok, hogy a család kihaljjon — írja Jánoshoz — neked, vagy Carluccionak feleséget kell venni.” Végre mégis Károly az, a ki megrögzött agglagényi létére elszánja magát a nagy lépésre. De nincs benne köszönet, mert rangján aluli nőt vesz el, aki utoljára romlását okozza.

Egyébiránt elég vigan folyhattak a beneventi napok a fiatal főpapra nézve; különösen az 1840-iki farsang mulatságai lelkes szavakra ragadják. Leveleiben megemlékezik egy színész-truppról, mely sok dicsőséget aratott, míg a híres rögtönző, Rosa Taddei éppen bámulatra ragadta a beneventieket. Pontosán beszámol az álarcos bálokról s bankettekéről is, valamint nem feledkezett meg arról a három fényes bálról, melyet beneventi urak által aláírt 400 tallérból rendeztek Ferragnolis márkai palotájában, kiválóan virradtig, bő frissítőkkel, s melyekre külön Nápolyból hoztattak zenészeket 150 tallérért. Csak saját erszényének sovány-sága keserítette meg olykor napjait, mint amikor a Pacco bibornok fogadtatására tett kiadások fedezésére volt kénytelen 50 tallérért fivéréhez fordulni. Ilyenkor nem fukarkodik a mentegetőzésekkel, melyek rendszeren akörül forognak, hogy ő a papi pályára nem hű dicsőségért, vagy nagyra vagányból lépett, hanem hogy atyja óhajjának eleget tegyen s családja nevére némi fényt hintsen. Ő nem tékozló, sőt szerény viszonyokhoz mérten él, holott mások sokkal többet tesznek.

Még meg sem melegedett jóformán a helyén a fiatal egyháznagy, mikor megkezdődtek a szentszék és a nápolyi királyság közt a tárgyalások a beneventi hercegség esetleges kicserélése végett, ami Peccinek is megnyitotta az utat Perrigióba való kineveztetése révén az előmenetelre. Leveleinek egyike elárulja, hogy kineveztetése nem ment éppen minden nehé-

ség nélkül; befolyásos ellenségei akadtak, kik nem átalak ellene áskálódnak. De Pecci győzelmesen verte vissza az irigység és besugás minden vádját. Perugiai időzéséből különben levelei alig emelnek ki valamely figyelemreméltóbb momentumot. Karácsonyi megemlékezéséről most sem mulasztja el testvérét meglepni rendez perugiai csemegékkal, a pignocata és ossa di morto-val, melyek iránt való különös gyöngéjét láttuk fentebb. De már a következő évben a belgiumi nunciaturára hívta el a szent atya akarata.

Jellemző Peccire nézve, hogy e fontos diplomaciális állásra való elhivatása idejében még alig tudott valamit franciául. Csak hajóra szállása pillanatában vett egy francia grammatikát s ott a hajón kezdte meg első leckéit, melyek folytán később a francia nyelv diplomaciális kezelésében oly finom jártasságra tett szert.

Ami számító és takarékos természetének új állásában legtöbb gondot okoz, az a brüsszeli élet drágasága. Rómába intézett levelei pontos kimutatását adják háztartási kiadásainak s ennek képe legkevésbé sem vigasztaló. Csüggedten valija be, hogy ott minden kétszerte olyan drága, mint Rómában; csak lakására 8000 frankot ad évenként, cselédtartása 8000 frankba kerül, míg a világítás és fűtés szintén 8000 frankot emészt fel, a lótartás pedig 1500 frankot. Ebből világosan látja, hogy 2000 franknál kevesebből nem jön ki havonként, nem is számítva az előzetes kiadásokat, melyek közt három hintó szerepel — egyik gála, mely 3200 frankba került — s 820 tallér lovakért. Hát még az élelmi cikkek magas ára! Egy palack bor — sóhajt fel melankólikusan — 35 bajocco, azaz 1.50 frank, mert Belgium tudvaleg nem termel bort. A takarmány ugyan nem drágább, mint Olaszországban; de a bér magasabb. Fa és kőszén szintén igen drága, pedig Pecci különösen szenvedett a hidegtől, mely az 1844—5. esztendőben teljes kilenc hónapig tartott, úgy hogy szokásos gyomorgyöngeségéhez most még idegroham is járult, mely miatt Osztdében két hónapot volt kénytelen tölteni és 50 fürdőt venni.

Érthető, hogy ily körülmények között Pecci nem sok örömet lelte brüsszeli diszes állásában s epedve vágyott a pillanat után, mely hazájába visszaszólítandja.

(A hosszú élet.)

A Revue Suisse legújabb számában E. Philippe-nek egy kiválóan érdekes cikkét találjuk XIII. Leó pápáról. A szentatya hosszú uralkodása a legtrikább esetek közül való a pápaság történetében. El lehet róla mondani, mint IX. Pius-ról, hogy Annos Petri superavit — mert XIII. Leó már elérte Szent Péter pontifikusának idejét. Ez nagy dolog, ha megfontoljuk, hogy a pápák uralkodásának ideje átlag nem volt több öt esztendőnél. 89 pápa volt, a ki nem ült tovább egy esztendőnél Szent Péter trónusán; V. Adorján pápa például csak egy hónapig.

Mikor a gyöngö testalkatu és beteges Pecci Joakim XIII. Leó pápa lett, senki se hitte volna, hogy még jubilálni is fog a pápai trónuson, legkevésbé ő maga. Előtte mindössze tizenöt pápa volt, a ki megérte a nyolcvan esztendőt, ő lett a tizenhatodik. Pápaságának ideje alatt 144 kardinálist látott meghalni, 140 biborost nevezett ki, tehát kétszer kellett megújítani a szent kollégiumot, a melynek a plenuma 70 egyházfejedlemből áll. Tulélt egész csomó, nálánál fiatalabb papabile-t, a kiket az ő utódjának emlegettek. Pedig igen sokszor fogta el halálsejteleme.

Már akkor is, mikor pápának megválasztották, kijelentette, hogy az az érzése, hogy nagyon, de nagyon rövid ideig lesz pápa. És csakugyan mindjárt úgy látott dologhoz, hogy az utódja mindent rendben találjon. Igénytelenebb és lelkiismeretesebb emberit nála képzelné se lehet. Talán éppen páratlan mérsékletessége az oka, hogy az idő szinte csodálatos kiméletelességgel bánt vele. Tizenöt esztendő óta külsőleg XIII. Leó szinte semmit sem változott. Az ereje természetesen meggyöngült, egy-egy hosszabb szertartás után nagy kimerültség fogta el, sokszor el is ájult, de tüdője, gégeje, szíve egész a mostani betegsége kezdetéig teljes egészséges volt. Szinte csodálatos volt hangjának tisztasága és ereje. Nagyon kisétfi ember volt a pápa. Amikor még telt az erejéből, hogy hosszú sétákat tegyen, akkor is

alig alig evett valamit a nagy séta után és hűséges komornyikja, *Cemira* páter szinte érintetlenül vitte vissza az ételt asztaláról. Ebédhez mindig egy pohár bordói ó-bort ivott, a melyet azonban bőven föleresztett vízzel. Nyári napokon, ha az audienca kissé sokáig tartott és a pápa elfáradt, rendszeren pár órai szieszát tartott egy kis szalonban, az ablak mellett, egy hatalmas karosszékben ült mozdulatlanul.

A meleget és a napfényt nagyon szerette, de a hidegtől mindig félt és télen, mikor a sixtusai kápolnába ment, a kápolnát is, az oda vezető folyosót is gondosan, jól átfűtötték. Kedves nyári lakása a Vatikán kertjében a kis tornyos villa volt, a melyet a IV. Leó pápa építtetett és a melynek az erkélyéről gyönyörű kilátás nyílik egész Rómára és környékére, le egész a tengerig. Szívesen elnézegette a kertben dolgozó szőlőkapásokat is. A Vatikán szőlőjében átlag harminc hektolitert szüreteltek évenként, ebből a borból szokott ajándékozgatni egy-egy hordócskával a pápa azoknak, a kiknek örömet és tisztességet akart szerezni.

TANÜGY.

Tanitók gyűlése.

— Az Aradi Közlöny tudóstíjától. —

Arad, július 20.

Az aradvidéki tanítóegyesület vasárnap délelőtt igazgatósági ülést tartott, melyen Kovács Vince elnökölt. A jegyzőkönyvet Czobor Ottó vezette.

Az ülés tárgya a magyar tanitók országos bizottságának augusztus 17—19-én Budapesten tartandó nagygyűlésének ügye volt. Az országos gyűlésen tárgyalásra kerül a tanítóegyesületek területi szellemének fejlesztése, az iskolák szakfelügyelete, a községi és felekezeti tanitók fizetésrendezése.

Az igazgatósági ülésen megállapodtak az aradvidéki tanítóegyesületnek a fenti kérdéseket illető állás foglaltatásában. A tanítóegyesület felfogása nagyon sokban megegyezett az országos bizottság előadónak határozati javaslatával.

A szakfelügyelet kérdésénél ma már országosan általánossá lesz az a vélemény, hogy a tanító munkáját csak szakember bírálhatja meg.

A fizetésrendezést pedig úgy óhajtaná megoldani az egyesület, hogy a felekezeti és községi tanitók is olyan fizetésben részesüljenek, mint az új fizetésrendezési törvényjavaslat szerint az állami tanitók.

Az országos bizottságban az egyesületet képviselni fogja Kovács Vince elnök. Kik a tagok közül részt akarnak venni a gyűlésen, ebbeli szándékukat, a kedvezményes jegyek beszerzése céljából, három nap alatt jelentsek be az elnökségnek.

A tanítóegyesületnek alapítványi helye a Tanitók Házánál üresedésbe van, ezt a helyet jövőre Martzy Mihály tanárjelölt kapja.

A délmagyarországi tanítóegyesület augusztus 3—4-én tartja gyűlését, mely után kirándulást rendez a Balaton mellékére. Ez érdekes kiránduláson részt vehetnek aradiak is, ha e szándékukat három nap alatt bejelentik az egyesület elnökségének.

Az ülés végén tette szóvá Söfalvi György azt a dolgot, hogy az aradi iskolaszék a fiatalabb tanítóit oly feltétellel választja meg, hogy kötelesek az ipariskolában ingyen tanítani. Nézete szerint a tanító csak az ismétlődő iskolában tartozik díjazás nélkül tanítani, de ez az iskola nem azonos az ipar- és kereskedő tanoncskolával. Indítványozta, hogy kérje meg az aradvidéki tanítóegyesület az országos bizottságot, hogy ez járjon el a vallás- és közoktatásügyi miniszternél egy rendelet kieszközölése

céljából, mely az ilyen határozat végrehajtását meggátolja.

(—) Az A. V. T. E. elnöksége értesíti tagjait, hogy a Tanítók Országos Bizottsága augusztus hó 17. és 18. án, a Délmagyarországi Tanító Egyesület pedig augusztus 3. és 4-én Nagykirándán tartja rendes évi közgyűlését. Utána a tagok és vendégek beutazzák a Bala-on melléket. Azok, akik az említett közgyűlésen részt akarnak venni, a szándékukat három nap letele alatt jelentsék be Kovács Vince egyesületi elnöknek, aki azután mérsékelt áru vasúti menetjegyről gondoskodik.

A harci párt Zilahon.

(Lengyel Zoltán választói köréből.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

A Szilágyság székhelyén szívesen fogadták vasárnap a függetlenségi párt tagjait. Reggel nyolc órakor gyülekezett a polgárság a Kossuth-téren és kivonult a pályaházhoz az érkező vendégek üdvözlésére. Ott Csetnek István löszöntötte a képviselőket. Eljött Barabás Béla, akit Lengyel Zoltán kért fel, hogy beszámolóján résztvegyen s többen is jöttek velük a párt tagjai közül.

Mikor a képviselők hosszú menet kíséretében beérkeztek a városba, a Vigadó előtt Kss Ernő intézett hozzájuk beszédet.

Azután Lengyel Zoltán mondotta el szónoklatát, mire Barabás felé fordult a figyelem.

Barabás a további harc szükségéről beszélt. Visszautasította azoknak az állítását, akik a nagy és egységes függetlenségi párt bomlását hivatják, mert tudja és láthatja is az ország, hogy ennek a pártnak minden tagja a haza függetlenségéért küzd s ha a harc módjára nézve vannak is eltérő nézetek, ez az elvekben választófalat nem képez.

Szavait lelkesen hallgatták, valamint a többekét is, akik ebben az értelemben fejtették ki saját nézeteiket.

Délben lakoma volt, aztán pedig Krasznára indult el a társaság. Ott a határszálon Vincze Sándor községi bíró fogadta a képviselőket. Thorma Sándor a polgárság nevében szólott, a piactéren meg Kövesdy Zsigmond mondott köszöntő szavakat.

Ott is nagyjában ugyanazokat mondták el a képviselők, akiknek tiszteletére este fél nyolckor az Árpád-kávéházban lakoma volt.

Itt említjük meg, hogy Dunapatajon Krasznay Ferenc kerületében népgyűlés volt, amelyen a hadsereg magyarságáért szállt sikra a helyi függetlenségi párt több lelkes szónoka.

SPORT.

+ Kerékpárverseny Szeged és Arad között. Mint már közöltük, a „Szegedi kerékpárosok és testgyakorlók köre” és az „Aradi Meteor Club” augusztus hó 15-én nagyobb szabású közösen rendezt Aradról—Szegedre, mely versenyen kizárólag csak a két egyesület tagjai vehetnek részt. Ugy a fővárosi, valamint a vidéki sportkörökben nagy érdeklődés mutatkozik a verseny eredménye iránt, miután abban oly erők mérkőznek, akik az országos versenyeken is mint elsőrendű kiváló versenyzők ösmerecsék. Az indulás reggel 6 órakor Aradról történik. Cél: az ujszegedi várház, ahol a beérkezőket egy arra kijelölt és a két egyesület tagjaiból összeállított bizottság fogja ellenőrizni. A versenyre igen értékes díjak ajánlottak fel. Az első beérkező aranyérmét és tiszteletdíjat, a második, harmadik és negyedik pedig diszített nagy, közép és kis ezüst érmét kap, minden résztvevő, aki a kitűzött 102 kilométer távolságot 6 órán belül teszi meg, ezüst időérmet nyer. Nevezési zárlat augusztus hó 5-ike este 8 óra.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Kedd: Ördög pilulái, operette.
Szerda: Ördög pilulái, operette.
Csütörtök: Ördög pilulái, operette.
Péntek: Ördög pilulái, operette.
Szombat: Ördög pilulái, operette.

* Az ördög pilulái. Tegnap éjjel előadás után volt az első diszletpróba az „Ördög pilulái” nagy látványos operettből, mely 8 óráig reggel tartott. Ma este jelmez próba volt, mely alatt a gépek is működtek, még pedig oly praecizitással, hogy az előadás sikere biztosítottan ígérkezik. A rendezést Zilahy igazgató személyesen vezette és a mai főpróbából ítélve a nagy kiállítású darab hosszú ideig fog műsoron maradni.

Legujabb összeférhetlenség.

(Szabadelvű-pártiság és Bánffy-pártiság.)

Arad, július 20.

A nagyváradi szabadelvűpárt igazgató választmányának legutóbbi ülésén tudvalevőleg a párt egy vezető embere fölvetette azt az érdekes kérdést, hogy nem-e összeférhetlen-e az, ha a szabadelvűpárt valamely tagja a Bánffy Dezső báró zászlója alá sorakozik? A párt egyelőre nem határozott e fogas kérdésben, hanem a döntést a pártszervezés idejére halasztotta. Most erről a dologról cikkezik egyik szegedi lapársunk, a Szeged és Vidéke és a következőket írja:

Azt hisszük, hogy e kérdésben első sorban egy tiszta és nagy súlyú bizonyosság ötlük szembe. S ez az, hogy míg a vidéki szabadelvűpártok eddigi szervezete alkalmas volt arra, hogy a legkülönbözőbb szabadelvűségű kormányok támasztékot találjanak bennök: addig az, aki a szabadelvűséget Bánffy Dezső báró katekizmusa szerint vallja a magáénak, csak a tiszta és valódi szabadelvűséget követheti. Imhol tehát, a nagyváradi kérdés voltaképpen azt veti föl, hogy a valóban szabadelvű elemek bentmaradhatnak-e a szabadelvű pártban, vagy otthagynak a pártot, ellenzékbe kell menniök?

Talán kétségtelen dolog, hogy a magyar szabadelvűség nemcsak az elvekben való tiszta liberálisizmust jelenti, hanem az intézmények szabadelvű fejlesztését is. A szabadelvűség magával hozza a folytonos fejlődést, a nemzeti törekvések diadalmas előrenyomulását is a nemzeti állam minden intézményében.

A magyar szabadelvűség elvesztette magának a szabadelvűségnek valódi tartalmát s göröcsös konzervativizmussal őrizi a 67-es törvényeknek nemzetietlen magyarozatát és alkalmazását. Bánffy Dezső báró ezzel szemben csak forma szerint akar új pártot. Lényegileg Bánffy szabadelvűsége nem egyéb, mint az igazi liberálisizmus, amivé 67. óta a magyar szabadelvűségnek történelmileg kellett volna fejlődnie.

A nagyváradi kérdésre tehát ez a válasz adható. A bánffyánus szabadelvűpártiaknak valójában nemcsak hogy a liberális pártban van a helyök, de politikájuk e párt legigazibb meggyőződését fejezi ki.

Mint hogy azonban a magyar szabadelvű pártok immár nem annyira elvet, mint inkább a mindenkori kormányok támogatására irányuló készséget fejezi ki: a Bánffy-pártiaknak az a kötelességük, hogy ebből a pártszervezetből országsszerte kiváljanak s az ellenzékbe ment Bánffy zászlaja alatt a valódi szabadelvűségért s a magyar nemzeti állam erőteljes kiépítéséért harcoljanak; s a szabadelvűség és nemzeti fejlődést végre-valahára kormányképes küzdelmökkel megvalósítsák.

Politikai érdekességek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

(Apponyi beszél.) A képviselőház folyosóján Apponyi Albert gróf beszélgetésbe bocsátkozott az ellenzék tagjaival. Elmondta, hogy holnap beszélni fog, s beszéde másfél óráig tart.

— Kérlek benneteket — mondta — igyekezzetek azon, hogy a Ház határozatképes legyen. Ha nem úgy lesz, az reám nézve rendkívül kellemetlen.

Megkérdezték tőle, mit akar mondani.

— Egy kis belátással — válaszolta — tudhatnátok, hogy nem sokat mondhatok. A lelketekre akarok beszélni.

— Ha hatást akarsz — szolt közbe egy harcias függetlenségi — úgy kínálj valamit.

— Mit kínálhatok én? — szolt Apponyi szerény hangon.

A képviselők azután arról tárgyaltak, hogy mi lesz, milyen eredménnyel fog beszélni Apponyi.

Benn a teremben hosszasan tárgyalt a miniszterelnökkel, kivel csaknem egyedül ült. Látszott, hogy vitatkoznak. Azt vitathatták, hogy Apponyi nyilatkozatai meddig terjedhetnek.

Elterjedt a hír, hogy Apponyi kormány-nyilatkozatot fog tenni. Ezután a Ház feloszlik s a király Apponyit bizza meg kormányalakítással. Ezt azonban mesének tartják, mert lehetetlen, hogy a korona bármely személyes engedményt tenne az ellenzéknek, mikor az ellenzék a koronával szemben szószegő lett.

Felszólal a holnapi ülésen Khuen-Héderváry is, aki körvonalazni fogja az engedményeket, melyeket a korona ad.

Igy állott a dolog a képviselőház mai ülése alatt. Mint az éjjeli órákban értesülünk, Apponyi Albert gróf beszédjét a pápa halála következtében csak holnapután, szerdán fogja elmondani. Holnap csupán arra szorítkozik, hogy elparentálja a pápát s ezután indítványozni fogják, hogy a gyűlést gyász jeléül az elnöki beszéd után fejezzék be.

(A főispánok rendkívüli hatalma.) Három nap óta Khuen-Héderváry sorra fogadja a főispánokat, akiket csoportokba osztva citáltak fel a fővárosba, úgy hogy minden nap más-más csoport tagjai járulnak a miniszterelnök elébe.

Némely lapok szerint ennek semmi más célja nincs, mint az, hogy Khuen-Héderváry ugyanis mint miniszterelnök, ugyanis mint belügyminiszter meg akar ismerkedni a főispánokkal, akiknek mindeddig még nem volt alkalmuk bemutatkozni az ő legfőbb gazdájuknak.

Más forrás szerint azonban ezeken a kihallgatásokon szó ezett az ex-lexben rendezendő esetleges választásokról is. A miniszterelnök a kilátások tekintetében három oldalról is szerzett tájékozást.

Bizalmas jelentést kért egyrészt a vidéki kormánypárti szervezetek vezetőembereitől, azután pedig a kormánypárti képviselőktől, végül pedig most a főispánoktól, hogy összevetve a háromféle jelentést, leszűrje belőlük a konkluziót és eldöntse, mifele eredménnyel járhatna, ha Házat feloszlata és csakugyan elkövetné azt az államesínyt, hogy törvény ellenére csináljon új választásokat.

Ellenzéki értesülés szerint a háromféle jelentés legnagyobb része egybehangozón azt mondja, hogy új választásokat elrendelni legalább is nem ajánlatos. A hangulat teljességgel nem biztató, sőt meg van állapítva, hogy mintegy husz vármegye nem fogná végrehajtani az új választásokra vonatkozó belügyminiszteri rendeletet.

Ez említett értesülés mondja, hogy a miniszterelnök arra az álláspontra helyezkedik, hogy az 1874. évi XXXII. törvény-cikk 56. §-a értelmében a vármegyék központi választmányai kötelesek a belügyminiszter által kitűzött tíz napi határidőn belül a választásokat kiírni. Ha a rendeletet nem telejsitenék, úgy az 1886: XXXI. törvény-cikk alapján a miniszter *rendkívüli hatalommal ruházná fel a főispánokat*, úgy, hogy ők hajtsák végre azt, amit a központi választmány megtagad.

Khuen-Héderváry ez irányban folytatott eszmecserét a főispánokkal, bár megjegyezte, hogy a beszélgetés tisztán akadémikus jellegű.

A borossebesi gyilkosság.

(A vizsgálat.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 20.

Megirtuk annak idején azt a rejtélyesnek indult gyilkosságot, mely a hónap elején Borossebes tájékán történt. A gyilkos neve Boros Lajos, a meggyilkolt áldozat Szántó Gyula. Most a gyilkosságról a következő újabb részleteket kapjuk:

Szántó Gyula borosjenői lakos július 8-án indult el Belényesre birkát vásárolni. Vitt magával 360 forintot, és kíséretül maga mellé vette Boros Lajos hajcsárt. Volt a kettő között szóbeli szerződés, olyformán, hogy Boros kapta volna a haszon felét. Belényesen nem találtak birkát és elmentek Nagyhalomra, ahol vettek is 164 forintért birkát. Ezeket elhajtották Batyale községbe, a melynek nagykorcsmájában tejet és pálinkát ittak. Ezután ismét utnak indultak Gurahonc felé.

Borosnak régi terve volt, hogy Szántót, aki ki akart menni a felesége után Amerikába, meggyilkolja. Boros tudta, hogy kiszemelt áldozatának van pénze és ezt mindig magával hordja.

Guravoj határában a birkák a bakter kutyájának ugatásán szétszaladtak, és Szántó utánuk futott, hogy összerelje őket. Boros ekkor Szántó után vetette magát és botjával föbe ütötte. Szántó elesett, de ismét felkelt, mire Boros újból rávágott a bottal fejére.

Szántó azonban ettől sem halt meg. Ekkor Boros előrántotta bicskáját, ezt Szántónak a nyakába szurta és megforgatta benne. A bicska vége a nyak másik oldalán jött ki. Boros a holttestet az árokba dobta, levetkeztette és a ruháját a Marosba dobta, a pénzt pedig magához vette.

Boros a pénzzel elindult Jászashely felé és a kocsmában egy deci pálinkát ivott. Azt kérdezte a kocsmárostól, hogy van-e vacsora. A kocsmáros azt felelte, hogy van, s minthogy már éjfél volt, felmelegített pörköltet tett elébe. Boros megkóstolta a pörköltet, aztán eldobta. Undorodott minden ételtől. Rosenfeld kocsmáros azt kérdezte, hogy hol van Szántó, akiről tudta, hogy Borossal szokott együtt járni.

— Elmaradt az uton, majd jön — volt a válasz.

Ez a kocsmáros vezette nyomra később a csendőröket, kik kutatták a gyilkost. Borost el-

fogták Buttyinban, de eleinte tagadta a gyilkosságot. Később bevallott mindent.

Az aradi törvényszék részéről Nagy József helyettes vizsgálóbíró vezeti a vizsgálatot. Borosnak 6 gyermeke van, a legkisebb 6 éves, a legnagyobb most szabadult ki a katonaságtól.

HIREK.

A gainai leányvásár.

— Aradiak kirándulása. —

Arad, július 20.

Az Arad-Hegyvidéki Turista-Egyesület e hó 18-án Brádon keresztül, a megye északi határán levő Gaina-hegy fensikjára kirándulást rendezett.

A társaság, amely vidékről is számos tagot és vendéget hozott össze, 18-án reggel indult Brádra, hol a bányagazgatóság előzenyessége és Richter bányamérnök magyarázatai mellett gyönyörködött a hatalmas zuzóművek konstrukcióiban.

A tikkasztó hőség miatt este indult Brádról Riskulicára, s innen egész éjjel folytatta útját, hogy a pirkadó hajnalt a gainai platón élvezhesse.

Nagy napja ez a gainai fensiknek, a régi jó időkben négy vármegye köznépe hozta fel ide leányait, hogy valami szemre való legényt válaszson ki számára. A paraszt leány felöltözött, s ráült a tulipános ládjára és egy hosszú tárogatószerű fakürtöt fujdogálva, várta és mustrálta azt a legényt, amelyikkel le kell küzdenie az életet. Mire aztán a legény meg a lány is meggyegetek, már a pap is ott volt kéznél, hogy összeadja őket. A mai törvény ily hirtelen házasságot nem enged meg, de azért a nép hű régi szokásaihoz és csinál e napra évente vásárt és népünnepélyt.

Az 1486 méter magas fensik ilyenkor oly érdekes látványt nyújt, hogy messze vidékek turistái is felkeresik, hogy a vásár mozgalmában gyönyörködhessenek. A fensik festői csoportozatairól Visontay Kálmán festő több érdekes felvételt készített.

Aradról dr. Schmidt János, Jancsovits Ferenc, Visontay Kálmán, Ditrichstein Bernát, Záray Odön, Guttman Henrik, Török Zoltán és Steinitzer József vettek részt a kirándulásban.

— A szerkesztőségéből. Stauber József, lapunk felelős szerkesztője, több heti szabadságra elutazott Aradról. Távollétében a lap szerkesztéséért Vass Géza h. szerkesztő felel.

— A király útja. A király a délvidéki hadgyakorlatokra utaztában két alkalommal is érinti Szegedet. Először augusztus másodikán utazik át Szegeden, hogy Temesváron keresztül Radna-Lippára, a királygyakorlatok gőcpontjára utazzék. Másodszor visszafelé utaztában augusztus 7-én érinti a várost a király.

— A makói véres beszámoló. A Justh Gyula orsz. képviselő makói beszámolójával kapcsolatos eseményeket az Aradi Közlöny ma reggel kimerítő rendkívüli kiadásban hozta a közönség tudomására. A rendkívüli kiadást helybeli előfizetőinknek a kihordók ma reggel kézbesítették, a vidéki előfizetők pedig ehhez a számhoz mellékelve kapják azt meg.

— A közös pénzügyminisztérium vezetője. A király a Kállay Benjámint halálával megüresedett közös pénzügyminiszteri tárca, valamint Bosznia és Hercegovina ügyeinek vezetésével ideiglenesen Goluchowszki Agenor gróf külügyminisztert bizta meg. Az erről szóló királyi kézirat, a melyet a hivatalos lap mai száma közöl, így szól:

Kedves Goluchowszki gróf! Kállay Benjámint közös pénzügyminiszterem elhalálása következtében indítatva érzem magamat, hogy Önt közös pénzügyminisztériumon vezetésével, valamint Bosznia és Hercegovina ügyeinek legfelső központi vezetésével ideiglenesen megbizsam. Kelt Ischlben, 1903. évi július 14-én. Ferenc József s. k., Goluchowszki s. k.

— Kaffka tábornok áthelyezése. A hivatalos lap vasárnapi száma közli, hogy a király Kaffka Ignác vezérőrnagynak, a m. kir. 4. honvéd-lovas dandár parancsnokának, hasonló minőségben a m. kir. 2. honvéd-lovas dandárhoz való áthelyezését elrendelte.

— A seprősi katonák. Az aradi háziezred 11. és 12-ik százada, Csobán százados vezénylete alatt még mindig Seprősen tartózkodik. S úgy látszik, hogy a szerencsétlen községet nem is akarják hamarosan megszabadítani a katonaság okozta nyúgtól, mert holnap őrségesere lesz Seprősen. A zendülés óta kint tartózkodó század hazajön s felváltja ott a 88-ik gyalogezred egy másik két századából a 15. és 16-ik századokból kombinált compagnie, mely Garzarolli, vagy Walther kapitányok vezénylete alá lesz rendelve. Ebből azt lehet következtetni, hogy a katonák még egy ideig nem szabadítják fel Seprőst az ostromállapot alól.

— Új szakiskolai igazgató. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter Bejczy Árpád gépész-mérnököt, az aradi állami fa- és fémipari szakiskola tanárát, a helyi társadalom egyik drék, kedvelt tagját a pozsonyi ipari szakiskolához helyezte át és megbizta ezen intézet igazgatói teendőinek ellátásával.

— Nagy sztrájk az aninal gyáran. Anináról táviratozzák: Az osztrák-magyar vasut aninali hámoraiban ma háromszáz munkás sztrájkba lépett. A gyár ötzer munkása között nagy összetartás van s így attól félnek, hogy ma, vagy holnap az összes munkások kimondják a sztrájkot. Egy későbbi távirat jelenti: a vasöntőde, a henger- és szeggyár munkásai is a sztrájkolókhöz csatlakoztak s most már összesen ezernégyszáz munkás áll bérharokban. Valószínű, hogy hozzájuk fognak csatlakozni az összes bányászok is. Holnap egy század katonaság megy Aninára.

— Kinevezés és áthelyezés. A m. kir. pénzügyminiszter Végő Dezső aradi m. kir. jószágigazgatósági számgyakornokot ideiglenes minőségű segélydíjas m. kir. pénzügyi számgyakornokká nevezte ki a pénzügyminiszteri számvevőséghez.

— Házasság. Nárjai Nárjai Géza házasságot kötött Kisjenőn nárjai Nárjai, szül. Eichler Terézszel.

Herbay Ágoston elfjegyezte Sárdon gyulafehérvári Botta Pop Kornélia kisasszonyt.

— A honvédelmi miniszter balesete. A honvédelmi miniszter az öt ért baleset után ma először jelent meg a képviselőházban. A lábán lévő seb gyógyul.

— Az aradi ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy Keller Imre gyulai ügyvéd elhalálása következtében az ügyvédek lajstromából kitörülte és irodája részére a halaszthatatlan teendők végzésére gondnokul dr. Ladics László gyulai ügyvédet rendelte ki, továbbá hogy Berán Pál Szeghalom és dr. Goldberger Odont Szarvas székhelylyel az ügyvédek lajstromába felvették.

— A közgyám nőgyilkossági kísérlete. Szatmári István ó-varsándi közgyám öngyilkossági kísérletet követett el. A községháza egyik mellékhelyiségében föbe lökte magát. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes s most az aradi közkórházban ápolják. Tettének elkövetésére gyógyíthatatlan betegsége vitte a 45 év körüli embert. Feleségétől különválva él; gyer-

mekeincsenek. Anyja, özv. Szatmári Béláné Arado lakik.

— Ötven év óta fegyházban. Alig van rá eset, egy-egy gonosztevő évtizedeken át kibírja a börtön levegőjét. Ilyen Keller Mihály borbélegény esete, kit ötven év előtt ítéltek el a Majna melletti Frankfurtnban életfogytiglan vá fegyházra, mely büntetését Diezében üli le. A félszázad előtt lefolyt bünperben Kellert azal vádolták, hogy áldozatát egy borotválógéppel megölték. Kellert tagadása dacára akkor életfogytiglan fegyházra ítéltek. Egyik fegyenc-társa később kijelentette, hogy a folyton tagadó ádott neki bevallotta bünét és elárulta, hogy rablott holmikat a Majna partján elásta, hol eket meg is találták. Keller azonban ennek dára megmaradt tagadása mellett és folytoniatlanságát hangoztatja és a felajánlott keyelmet visszautasította. A kegyelem-kérésn ugyanis a fogolynak mindig be kell vallani bünét, mit Keller sohasem akart megtenni éigy megöregedett a börtönben: jelenleg mányolcvan éves.

— Iríasi tűzvész. Komáromból jelentik: Mócsa zségben szombaton iríasi tűz dühögött. Areszedelemben mentésre gondolni sem lehetett. Egyszerre egész házsorok állottak lángba. Kivonult a komáromi tűzoltóság, mely azonban a nagy vízhiány miatt ugyszólván tétlenünözte a pusztulást. 200 ház esett a tűz áldozatul. Elpusztult a katolikus templom is, melyn: harangjai összeolvadtak és a lángtengerbe uhantak. Benn égett sok gazdának összesbutora, lovai, tehenei és aprójósága. Az albán kiröndelte a csendörséget a vagyönbíztong megövása végett.

— Megvert kerékgyártó. Tegnap éjjel a Csuto utcai Bota féle korcsma előtt a rendörök utszélen fekvő találtak egy embert, aki ngával lehetetlenül, vézö fejrel nyögött. Leitn ernö dr. városi orvos és Masztig Emil rendiszt mentek ki hozzá, mentökocsira tették Kossuth utcai lakására szállították. A sérült éilágyi Sándor kerékgyártó s ugy jutott illyállapoba, hogy megverték. Hogy a tettesekik voltak, még nem tudják.

— Meggyilkolta a feleségét. Fövárosi tudósítók sürgönyzi: A Zuglóban ma délután fél kékor Hintz Ferenc 62 éves bognár agyonlötte öjves feleségét. A gyilkos elmenekült a réteket át s mikor többen üldözöbe vették revolverrel visszalövödzött. Végre elfogták és megkezték. Később, mikor kihallgaták, azzal öntegötözött, hogy a felesége rosszul főzi a leest és a feketét s mikor e miatt megharagult, az asszony összeszidta. Erre annyira erőtvett rajta a düh, hogy agyonlötte. Érdekes, hogy három hét előtt is megakarta ölni a feleségét.

— Magyar név. Kiskora Wittenberger Sándor, Jenö Fülöp és Miklós kovaszinczi illetösegü ugyanottani lakosok családi nevének „Adorján”-ra kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

— Az automata orvos. A hollandiai vasutii pályaudvarokon furcsa automat bámul a publikum. Ez az automata egy régmódi ruhába öltötzetett orvost ábrázol. A doktor ur testén számos nyílás van, amelyeknek felsörszén rövíd szavakkal valami betegségnek a neve van felírva. Ha valamelyik nyílásba egy pénzdarabot dob az ember, recept esik ki, amelyen az illö betegségnek hathatos gyógyszer van feljegyezve. Ez az érdekes automata nagyon sok bosszuságot okoz a hollandus orvosoknak.

— Elveszett mellü. A Fehér Kereszt szállodától a Központi szállodáig vezető uton elveszett

egy szerecsen fejét ábrázoló arany nöi mellü gyémántokkal kirakva. A becsületes megtaláló kéretik azt lapunk kiadóhivatalában átadni, hol illö jutalom-ban részesül.

— Weinberger Ferenc ékszerész Központi szálloda épület, kiválóan szakképzett arany ékszer és ezüstmüves mester, ajánlja gyönyörű szép és dus ékszer, ezüst dísz tárgyak, ezüst evöeszközök és valódi „genfi” zseborákból álló nagy raktárát, kiváló finom kivitelü saját gyártmányu tömör kovácsolt jeggyürit 6 koronától kezdve, kiváló szaktudással javít és átalakít a legújabb kivitelben minden ékszer és ezüst tárgyat saját műhelyben. Telefon 489. Egy jó házból való fiu tanulól felvétetik.

— Minden nőnek tudnia kell, hogy a párisi s abécsi kiállításon arany éremmel kitüntetett Balassa-féle valódi angol Ugorkatej azonnal eltünteti a szepöt, májfoltot és mindennemü tisztatlanságot az arcról és annak gyönyörü üdeséget, fiataliságot kölcsönöz, kár tehát várni, mindenki vegye meg még ma. Ara 2 korona, hozzá való ngorka szappan 1 kor., 3 drb. 2 kor. 40 fill. Poudre 1.20 és 2 kor. Kapható Balassa Kornél gyógyszerárában Temesvár, Aradon Vojtek és Weisz uraknál, Krausz Elemér és társai drogueria üzletében, Földes Kelemen gyógyszerárában, Tabor Gyula gyógyszerárában Pécskai ut 18. sz., ahonnan titoktartás mellett házhoz is lesz küldve. Tessék Balassa féle ugorkatejet kérni.

— Dentolin fog-creme a legkedveltebb fogszépitö. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— T. üzletfeleink szives tudomására hozzuk, hogy Révész Nándor könyv- és papirkereskedö urat (Minorita palota. — Telefon 265. szám) képvisölöséggel ruhaztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklö megbízásokat.

— Kéz és lábizzadás ellen kitünö a Kossuth gyógyszerész izzadás elleni kenöcse, 1 tégely ára 1 korona. Kapható Kossuth Pál gyógyszerésznél Arad, Boros Beni tér 15. (Dengi ház). Gyógyszereknek: Vojtek és Weisz, Krausz Elemér és társai urak drogueriajában.

A jegyszedöne tragédiája.

(A plától szerelem halottja.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, július 20.

A nagyváradi színházbajárö közönség jól ismerte a szép fekete asszonyt, aki a földszint jobb oldalán szedte a jegyeket. A bogárszemü mosolygó menyecske az ö hófehér bóbítájával kedves jelensége volt a foyernek, ahol a színház aranyifúsága szivesen hódolt a szép Irma asszonynak. A szép Irma, aki a bizelgö udvarlás elől gyerekes kacagással szokott kitérni, Ferencz József színházi szabó felesége volt. Tíz éve élt már boldog házasságban az urával, s nyolc éves kis lánykaja volt a szemefénye.

Hogyan történhetett, csak az tudná megmondani, aki a Balzac korabeli asszony lelkét ösméri, a szép Irma boldog házasesetébe betolakodott egy árnyék, mely a szivet elválasztotta az ö hüséges életpárjától. Ferencnek még Nagyváradon érdeklödött egy csinos fiatal ember iránt. Zima István köllékes volt a színháznál, s addig legyeskedett a szép asszony körül míg meghödította. Ez a viszony azonban tiszta volt, mert a feleség büszkén megörizte a becsületét. És a tisztességhez való ragazkodása okozta a tragédiáját, amelynek híret egy kaposvári levél mondja el nekünk.

Ferencz József a feleségével virágvasárnapján Wadassy József szingazgatóhoz szerződött, aki most Kaposvárott játszik a társulatával. Zima István szintén eltávozott a nagyváradi színházról s pár hónappal később került a pécsi direktorhoz. A szerelmesek, annál inkább, mert mit sem sejtett a férj, zavartalanul találkozhattak most már, de az asszony, ugylátszik nem akart elbukni s inkább mint az urát rutul megcsalja, rábeszélte lovagját, hogy haljon meg vele.

A minap reggel Ferencz a színházhoz készült. Az asszony jókedvüen eunyelgett az urával:

— Mit szólnál, ha délre engem halva lölnél?

A férfi trófás felelettel ütötte el a kérdést, a menyecske azonban cirógatni kezdte az urát:

— Edes fiam ha mégis megtalálnék halni, ne hogy felboncoltasd a tetemet.

A férj nem tulajdonított komolyságot az asszony fecsegésének s nyugodtan távozott el hazulról. Déiben mikor visszaért, zárva volt az ajtó. A kicsi leánya ott sirdogált a kapuban:

— Anya bezárkózott Zima bácsival. Engem megcsökolgattak, aztán kiküldöttek a szobából.

Ferencz rémülten zörgette az ajtót, de mivel feleletet nem kapott, a házbeliakkal betörte az ablakot és a szobába hatolt. A szegényes kis szoba padlóján patakzó vérében, holtan feködt a felesége és Zima István, akinek kezében ott volt a hatalmas, rozsdás revolver. Az asztalon levelet találtak, amelyet a boldogtalan asszony irt az urának:

Nem akartam becsületesül élni és mert Pis-tát szeretem, meghalok vele, ha az övé nem lehetek. Bocsáss meg nekünk és nevelö jól gyermekemet.

A hatóság emberei megállapították, hogy szerelmes legény előbb az asszonyt lötte agyon akinek szivet furta át a golyó, aztán a maga halántékának irányította fegyverét. A lövések azonnal halált okoztak.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Szabadságon. Az aradi törvényszéken megkezdödtek a nyári szabadságok. Domokos László bíró holnap, Gallu József csütörtökön kezdi meg a szabadságot. Szöllössy Jenö dr. 11 én, Nyirö Géza és Puguba Vazul bírák már régebben megkezdötték nyári vakációjukat. Ribiczey Ferenc a napokban megy szabadságra. Az ügyészségnél Fikler Károly két izben fogja igénybe venni szabadságidejét, Szabolcsay Lajos alügyész július 15-én ment, Lehmann Viktor alügyész pedig 21-én megy szabadságra. Meszlényi Antal dr. ügyész szabadságideje szeptember 1 töl október 12-ig tart.

§ Hivatalvizgálat Szalay Mihály miniszteri számtanácsos megvizsgálta a gyulai törvényszék, ügyészség és járásbíróság pénztárát és mindent a legnagyobb rendben talált.

AKINEK pénzre, háztartásra, segédre, ispánra, gazdatisztra, kulcsárra, takarítónőre, kerlészre,

gazdasszonyra, mindenesre, szakácsnőre, szobalányra, házmesterre, nevelőre, nevelőnőre van szüksége

AKI

üzletet, bútort, bort, gyümölcsöt, gabonát, házat, telket,

birtokot, kocsit, lovat, egyenruhát eladni vagy venni kíván

AKI

férjhez menni v. nősülni öhajjt, tanórakat, lakást, állást, ellátást keres vagy ad,

gyermeket örökbe fogadni vagy adni szeretne, tanulót felvenni kíván

az
Aradi Közlöny
kishirdetési rovatát
használja,
az biztosan eredményre vezet.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Az aratás. *Galsa.* Az aratás Galsán a csaknem egy heti szakadatlanul tartó esős idő miatt csak a héten kezdődött. Az eddigi eredmények szerint, a termés ritkább voltánál fogva, kevesebb az átlagosnál, de fizetésre nézve, jobban fizetnek és a szem tellettebbnek, acélosabbnak mutatkozik. A hosszú esőzés csak a markon levő gabonának ártott; a lábán levőt kissé leverte, de kár nem mutatkozik. A kapásnövények az eső után szépen fejlődnek és jó termést ígérnek. A szőlő szépen fejlődik, termés azonban nagyon kevés lesz. A gyümölcs jól áll, kielégítő terméssel kecsegtet. A szántást megkezdték s mohón vetik a tarrónövényeket, a csalamádét, mohart, tarrórópát. Jó szántás esik, a takarmánynövények a nedves talajban gyorsan csirázásnak indulhatnak. A szárított takarmányféléket, szénát, lucernát, búkkönt száraz időben, megázás nélkül sikerült betakarítani.

Budapesti áru- és értéktörzsa.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, július 20

Déliüzlet. Buzakínálatt mérsékelt, vételkedv gyöngé. Lanyha irányzat mellett 11.000 métermázsra került forgalomba 5, közben 7 1/2 fillérrel olcsóbb áron. Egyéb gabonák nagyadtak, rozs 5 fillérrel olcsóbb. Időjárás forróság.

Estiüzlet. Berlin változatlan, Páris 10 olcsóbb.

Zárhat 15 órakor:

Buza októberre	7.14—7.15
Buza 1904. májusra	7.38—7.39
Ros októberre	6.15—6.16
Zab októberre	5.30—5.31
Tengeri júliusra	6.40—6.41
Tengeri augusztusra	6.36—6.37
Tengeri szeptemberre	6.35—6.36
Tengeri 1904. májusra	5.12—5.13
Répe augusztusra	11.35—11.40

Zárhat 5 órakor:

Buza októberre	7.15—7.16
Buza 1904. májusra	7.41—7.42
Ros októberre	6.15—6.16
Zab októberre	5.28—5.29
Tengeri júliusra	6.37—6.38
Tengeri augusztusra	6.32—6.33
Tengeri szeptemberre	6.35—6.36
Tengeri 1904. májusra	5.10—5.11
Répe augusztusra	

Szemesüzlet.

— Július 20. —

Mai jegyzésünk: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót. Szárított mész 12.80—13.—korona mmázsánként.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Július 20. —

Magyar előrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban 104—6 fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 112—4 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 112—4 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 112—3 fillérig.
Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül sulyban 112—3 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm sulyban 111—2 fillérig, könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 108—9 fillérig.

CSARNOK.

Az örökség.

Irta: Horváth Kornél dr.

(Polytatás.)

S midőn látta, hogy bámulatos élelméjűségével miként oszlatja el a homályt s a logikai formák szigorú betartásával miként domborodik ki a szörnyű valóság, hősünket oly izgatottság fogta el, hogy írása mellől: többször felugrálva, kezeit dörzölve s örömeiben mint bolond fel és alá táncolt a szobába. Maga előtt látta a fényes diadalt, melyet a mit sem sejtő ellenségei fölött aratni fog s látta elképedésüket, midőn a bíróság előtt leleplezi aljasságukat.

Midőn már mindennel készen volt, egy szép napon, anélkül, hogy valakitől is elbucuzott volna — elutazott.

Távozását nem vette észre senki.

Valóban? Vagy csak úgy hitte?

II.

Mikor a fővárosba érkezett, egészen megkőnyebült. Most már hozzáfoghatott bosszúja végrehajtásához. De hol kezdje? Ugyvédre nem merete bizni titkát, azok részrehajók, könnyen elárulhatnak. Végre abban állapodott meg, hogy vagy a miniszterhez, vagy ő felségéhez fordul.

Sok járás-kelés után végre rá jött, hogy protekció nélkül hiába keresi a törvényoltalmát. Küldözgették ide-oda, egyik hivatalból a másikba. „Nem hozzánk tartozik”, „Jöjjen később, most ne alkalmatlankodjék” ezek voltak a stereotyp válaszok, amit alázatos hajlongásai közben kapott. Ezek az emberek nem veszik komolyan a szegény ember ügyét.

Valamelyik hivatalban elvették írásait s az éretlen ifjancok, miközben összebujva olvasták azokat, folyton nevetgettek, lökdösték egymást, csintalankodtak. „Nagyon érdekes” — mondták — „hagyja itt, majd tanulmányozni fogjuk” s az irat kézzel kézre járt. Később visszakarta azon szóbeli megjegyzéssel, hogy lehet ugyan valami a dolgonban, de ez az írásokból nem derült ki eléggé.

Hogy az ő ügye nem elég világos? Ilyen hallatlan fölületesség, hivatalnokok részéről egészen dühbe gurította. Hiszen oly világos, mint a napfény! Persze, hogy érthetetlen a tökfeknek! Elkieseredve a hivatalos nembánomság fölött, azon töprengett, miként szerzhethetne ajánló levelet valamely befolyásos embertől, hogy ügyével komolyan foglalkozzanak.

Emlékezett, hogy lakik a fővárosban családjuknak egy régi barátja — egy öreg orvos, ki boldogult édes atyját annak idején kezelte. Ezért kocsiba vetette magát s az orvos lakására hajtatott.

Az orvos karosszékében ülve fogadta. Nem emlékezett rá de mikor édes atya nevét említé az orvos hirtelen homlokára ütött:

— Ah igen-igen, most már rendben vagyunk.

Hősünk hosszú elbeszélésbe fogott, majd egész közel hajolva, valamit sugott az orvos fülébe. Az orvos összeresztett.

— Lelketlen — mondá álmélkodva.

— Be tudom bizonyítani — szólt emberünk s szája diadalmasan félre huzódott, miközben az iratokat átnyújtá.

— Hm, hm — mormogá az orvos fejét csóválva — súlyos eset, nagyon súlyos eset: emberünk arca örömtől sugárzott — végre tehát! mégis talált valakire, ki ügyét felkarolja, s annak igazságát átérzi!

— Előbb kellett volna jönni — mormogá az orvos az iratokat lapozgatva.

— De azért úgy e lesz eredmény?

Az orvos ránézett s kételkedően mosolygott. — Talán — megfogjuk próbálni s ezzel az iratokat összehajtogatta.

— Hova tartozik az ügy?

Az orvos a szakállával babrált s olyan különösen nézett.

— A rendőrséghez tartozik, szólt szórakoztatan, mérgezési kísérlet forog fenn.

Hősünk hálálkodások között távozott. Az orvos a telefonhoz lépett. Csöngött s beleszólt a kagylóba:

— Rendőrkapitányi hivatal.

Emberünk ügye jó kezekbe jutott.

(Vége következik.)

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős:

Vass Géza.

Nyári színház.

Kedden, 1903. évi július hó 21-én.

Az ördög pilulái.

Látványos bohóság 3 felvonásban, 15 képpel. Irta: Ferdinánd Laloue, Anicet Bourgeois és Laurent. Fordította: Fáy J. Béla.

SZEMÉLYEK:

Seringinos	Győre Alajos	Sára	Pajor Agnes
Babylas	Szabó József	Rodriguez	Juhász S.
Izabella	Göcz Aranka	Bohóság	Rózsa Lili
Sottinez	Békassy Gy.	Bernadillo	Németh J.
Albert, festő	Somlai A.	Orvos	Füredi J.
Magloire	Sarkadi A.	Ij. Sára	Sallassy J.

Kezdés este 8 órakor.

NAPIREND.

Július 21. Kedd. Róm. kath. naptár: Dániel. — Protestáns naptár: Dániel. — Görög-keleti naptár (július 8.): N.-Prokóp. — A nap kel 4 óra 9 perckor, nyugok 7 óra 30 perckor.

Közlöny-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán szombaton délelőtt 11 1/2—12 1/2 óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 1/2—2 1/2 óráig; vasárnap és ünnepekön zárva. Helyiség: Erekye-muzeum helyiségmelletti szobákban.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Meleg, derült.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1903. évi május hó 1-től —

ARADROL		ARADRA	
Budapest felé indul:		Budapest felől érkezik:	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.05
Gyorsvonat reggel	8.18	Személysz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. u.	11.20	Gyorsvonat délel.	11.51
Gyorsvonat délután	4.21	Személyvonat d.	3.32
Személysz. tv. d. u.	4.45	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Samv. Szalnokról	9.—
Erdély felé:		Erdély felé	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról regg	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Gyorsvonat regg	8.08
Soborsinról délután	2.04	Személyvonat d.	10.50
Személyvonat d. u.	4.07	Radnáról délután	2.36
Radnáról délután	6.35	Gyorsvonat délut.	4.06
Gyorsvonat este	7.18	Radnáról vas. és üe.	8.13
Temesvár felé:		Temesvár felé	
Személyvonat reggel	6.15	Vegyesvonat d. u.	10.43
Személyvonat d. u.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	3.—	Személyvonat újj.	10.59
Szeged felé:		Szeged felé	
Személyvonat reggel	5.—	Személyvonat regg	8.25
Vegyesvonat reggel	7.10	Vegyesvonat este	7.06
Személyvonat d. u.	4.11	Személyvonat este	10.33
Brád felé:		Brád felé:	
Személyvonat reggel	6.25	Gurahonczról szm.	8.03
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. u.	11.—
Gurahonczról szm. du.	4.30	Személyvonat este	6.56

Motormenetek

Arad—Szabadságtér és Battonya közt.

Battonya felé reggel	8.—	Battonya felől regg	6.02
Battonya felé d. u.	12.26	Battonya felől d. u.	2.04
Battonya felé este	7.11	Battonya felől d. u.	1.05

NYILTÉR.*

Köszönetnyilvánítás.

Alolítottak elmulaszthatlan kötelességünknek tartjuk ez uton is hálás köszönetünket nyilvánítani mindazoknak, kik Istenben boldogult

Boka Ignác Gyula

elhunyta alkalmával ravatalára koszorut helyezni szivesek voltak és kik az elhunyt temetésén való megjelenésük által iparkodtak mély fájdalomukon enyhíteni, s végül: Simalya Károly urnak az Arad és Vidéki első temetkezési vállalat tulajdonosának a temetés körül kifejtett kegyeletteljes előzekegy figyelmeért szintén köszönetet mondunk.

Arad 1903. július hó 19-én.

1610

Boka Kálmán és fiai.

Biztosítási ügynökök

fizetéssel és magas jutalékkal alkalmaztatnak. Nem biztosítási szakban, tehát olyanok is jelentkezhetnek, kik továbbra is a biztosításnál maradni akarnak s ezt csak mellékfoglalkozásul óhajtatják. Csakis jó üzletszerzők jelentkezzenek „Biztos jövő” jelige alatt.

1611

Wolster Izsó

uri szabó

Aradon, Szent Pál-utca 3. sz.

(szemben az Erdélyi kávéházzal.)

Elvállal, bármilynemű **uri öltönyök** mérték szerinti elkészítését a legjobb dívat és pontos szabás szerint a legjutányosabb árak mellett.

Javításokat és átalakításokat **eleven eszközöl.** 228

Az előnyös bevásárlásnak legujabb meglepetésére

talál a n. é. közönség Forray- és Rákóczy-utca sarkán, Kristyóry-féle házban, Szállási Aladár által újonnan berendezett **rész-, rövid- és játék-árú** kereskedésében. Hol **cretton-, kanavász-, vászon áruban, u. m. színes pamutban, harisnyákban, szalagokban, dohányzó-szerekben, pénztárczában és kézimunkához szükséges** cikkeket, **dus, gazdag raktár** tartatik. Különösen ajánlja jóhírnevű

gép-harisnya kötődéjét,

melyet Aradon még nem létezett **kötőgépekkel** szerelt fel, hol **új harisnyák** kötését és fejelését, **kecskék-, kamáslik-, alsószeknyák, alsóingek** és minden a kötőde szakmába vágó javításokat **jutányos árban** készítik. 335

Veszek zálogcédulákat.

DEUTSCH IZIDOR

órák és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCA

Minorita-palota.

Arad legoliosabb bevásárlási forrása

Órák és ékszerekben.

Készpénzért a legmagasabb árban vesz vagy más új tárgyakra **becserél** mindenféle drágaköveket, arany-, ezüsttárgyakat, jó vagy **tört állapotban.**

TELEFON 438. 1431

Veszek zálogcédulákat.

Ügyes könyvelő és levelező,

(keresztény) ki a magyar és német nyelven kívül a szerb vagy román nyelvet is bírja,

állandó alkalmazást nyerhet

egy részvénytársaságnál Budapesten.

Megfelelő rendelkező- és óvadékképesség mellett, önálló rendelkezési kör kínálkozik neki.

Említett nyelveken irt ajánlatokat, eddigi tevékenység és fizetési igények föltüntetésével „K. Gy. 1000” jelige alatt, e lap kiadóhivatala továbbítja. 2586

5438—1903. tkv. szám.

Utóajánlati

árverési hirdetményi kivonat.

A borosjenői kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a kisbirtokosok országos földhitelintézete budapesti cég végrehajthatónak, Berta Mihály és neje Szalay Zsuzsanna hódosi lakosok végrehajtást szenvedők elleni 70 korona 80 fillér követelés és járulékal iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte, minek folytán az aradi kir. törvényszék és a borosjenői kir. járásbíró területén f. kv. és a hódosi 184. számú telekjegyzőkönyvben A. I. 1., 2., 4. sor. (2. 3. 4. a/18.), 258—259b/27, 829b/27 hr. szám alatt, és a hódosi 154. számú telekjegyzőkönyvben felvett ingatlanból a B. 49. és 50. szerint a végrehajtást szenvedőket illető 10/1840 hányadrész ingatlan 2000 korona kikiáltási árban az 1903. évi augusztus hó 4-ik napján délután 10 órakor Hódos község házában megrendelt nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladatni, u. m.:

1. Ha a kikiáltási áron felülígéret nem tétetik, az elárverendő ingatlan a kikiáltási áron alól is, — de a 250 koronán alól el nem fog adatni.

2. Árverezni kívánók tartoznak az ingatlan becsárának 10% át

készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban letenni. A bánatpénzül letett értékpapirokat tartozik a vevő az árverés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap alatt az ingatlan becsárának 10% át tevő készpénzzel kicserélni, minek elmulasztása a 10. pont jogkövetkezményét vonja maga után. A bánatpénz lefizetésének kötelezettsége alól azonban a kisbirtokosok országos földhitelintézete, ha az árverezők sorába akar lépni (az 1887. XXVI. t. cz., illetőleg az osztrák magyar bank jelzálog hiteltosztálya alapszabályainak ezen törvényben becikkelyezett 11. §-a f) pontja értelmében) felmentetik.

3. Vételi bizonyítvány a vevőnek csak a jogerőre emelkedett árverés foganatosításától számított 15 nap elteltével fog kiadatni.

4. A vevő köteles a vételárat a következő módon kiegyenlíteni.

a) Az árverés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap alatt, a bírói árfelelosztást (sorrendi tárgyalást) be nem várva, köteles a vételár 1/2-át közvetlenül a kisbirtokosok országos földhitelintézeténél (Budapest, Bálvány-utca 19. szám) lefizetni, esetleg ugyanakkor az intézettel kölcsönének megtartása és átvállalása iránt meg egyezni. Ily megegyezés esetén a kisbirtokosok országos földhitelintézete által kiállítandó nyilatkozattal igazolja a vevő a telekkönyvi hatóságnál, hogy az intézet kölcsönének nemcsak részlethátralé-

kait és járulékait kifizette, hanem magát a kölcsön tőke hátraléka is folytatólagos törlesztésre, az intézet szabályai értelmében átvállalta. Az intézet által kiállítandó nyilatkozat alapján, az abban kitüntetett összeg, a vevő javára, vételár tartozásának törlesztésére beszámítatik.

b) A kisbirtokosok országos földhitelintézete kölcsönének átvállalása esetén tartozik a vevő az árverés jogerőre emelkedésétől számított hat hónap alatt a vételárnak és 5% kamatainak a bánatpénzzel és az intézeti számla összegével ki nem egyenlített hátralékát a telekkönyvi hatóságnál (az illetékes adóhivatalnál) lefizetni.

c) Ha a vevő a kisbirtokosok országos földhitelintézete kölcsönét megtartani s folytatólagos törlesztésre átvállalni nem kívánja, avagy arra nézve az intézet szabályai értelmében az intézettel ki nem egyezett, az árverés jogerőre emelkedésétől számított három hónap alatt tartozik a vételár második 1/2-át, ugyanazon időtől számított hat hónap alatt pedig a vételár utolsó 1/2-át lefizetni, és pedig a kisbirtokosok országos földhitelintézete követelése orjéig terjedő összeget közvetlenül az intézet pénztáránál, a vételárnak ezen felüli részét pedig a telekkönyvi hatóságnál.

5. A vevő a vételár után az árverés napjától számított 5% kamatot fizeti, mely az egész vételárra vonatkozólag az utolsó részlet lerovása alkalmával számítandó ki és fizetendő le.

A bánatpénz a vételár teljes kiegyenlítése alkalmával számítottatik be.

Az árverési feltételek előbbi pontjai a hivatalos órák alatt ezen kir. járásbíró telekkönyvi hatóságánál és Hódos, Kujed, Berza községek előljárási ügyében megtekinthetők.

Borosjenőn, 1903. évi június hó 20-án. A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságnál.

Horváth,
kir. albiró.

1609

Üzlet áthelyezés!

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudomására hozni, hogy **Csernovics Péter-utczal**

asztalos üzletemet

Boros Bényi-tér 23. szám alá, a volt Kremmer-féle asztalos üzlethelyiségbe áthelyeztem.

Elvállalok minden az épület és műbutor szakmába vágó munkákat, u. m.: épület-asztalos munkát, portálokat, bolt és irodai berendezéseket, konyha, háló-, ebédlő- és szalon butor berendezést, a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, a legjutányosabb gyári árakon.

Kivonat a butor árjegyzékemből:

1 complet hálószoba matt, faragott	100 frttól
1 ebédlő berendezés matt, faragott	90 "
1 pár ágy, fényezett	18 "
1 " matt, tornyos, faragott	26 "
1 " ruhaszekrény, fényezett	25 "
1 " matt	28 "
1 kredencz matt, faragott, magas diszes	45 frttól és feljebb.

Részletfizetésre megegyezés szerint.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltenek. — Hajzókkal díjmentesen szolgálok.

Kérve a t. cz. közönség becses rendeléseit, maradtam

Tisztelettel

1400

Kiss Gyula,
épület és műbutor asztalos.

Szépítsd arcodat

— ha nem akarsz pénzt hiába kidobni — a világhírű

Hajós-féle

IBOLYA-CRÉMMEL

A bőr által rögtön felszívódik. Remek hatása, többször kitüntetett s a hölgyközönség által legjobbnak elismert készítmény. Eltünteti rövid idő alatt szeplőt, májfoltot, bibircsot, bőrvörösséget és mindennemű arcztisztatlanságot.

Egy tégely ára 1 korona.

Ibolya-crème szappan 70 fill.

Ibolya-hőlypor fehér, rózsaszín és krém színben 1 doboz 1 K. 20 f.

Ibolya-tej nappali használatra 1 kor.

Bevásárlásnál csakis HAJÓS-féle készítményeket tessék elfogadni.

Kapható a készítő feltalálójánál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógygyógyészeti laboratóriuma 126

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Ring Lajos, Rozsnyai Máttyás, Táber Gyula (Gáj) és Vojtek Kálmán gyógyszerész úrakkal Krausz Elemér és Társai, Vojtek és Weisz droguista úrakkal.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Egy kevésbé használt

4 üléses automobil jutányosan eladó. Értekezhetni Ascher Ferencz és Társa műszerészknél. Arad, Deák Ferencz-utca 39. 1571

Egy szolid

keresztény árva leány 14-16 éves, magyar, német és románul beszél, egy üzletbe gyermektelen családnak felvétetik. Ajánlatok „Árva” jelleggel a kiadóbivatalba kéretnek. 1588

Eladó

egy jó karban levő zongora. Bővebbet Perényi-utca 3. sz. 1608

Jég

kapható havi bérletben házhoz szállítva Petőfi-u. 7/b. sz. Telefon 199. szám. 1507

Hegyi bor eladás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy gyoroki és kuvlai boraimat a következőleg árusítom: Fehér bor literje 56, 60, 64 és 72 fillér. Schiller bor literje 60, 64, 72 fillér. Vörös bor literje 1 kor. 20 fillér. Tisztelettel Berán Antal, Szabadság-tér 20. 1584

SIÓFOK

a Balaton leghullámzóbb pontján. Tökéletes tengeri fürdő.

Ez a legfontosabb

nem kell elköltözés esetén, vagy más esetben feleslegessé váló butereket pontos áron eladni, megveszem én azokat, ugyancsak

urasságoktól levetett ruhákat a legeslegmagasabb áron.

Kívánatra házhoz is megyek.

Roth A.

butorvétel és eladás.

Árpád-tér 4. sz. (a zsidótemplommal szemben). 1471

Ujtás a lakások tisztázásánál!

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy hosszú kísérletezés után oly szerrel és eszközzel rendelkezem, hogy teljes megbízhatóság és jótállás mellett a lakások

tökéletes féregmentessé tételét **elvállalom.**

Teljesítek mindennemű díszes és egyszerűbb

szobák, termek stb. festését

a legegyszerűbbtől a legmagasabb igényeknek megfelelő legdiszesebb kivitelig és mindennemű mázolás és fénymázolási munkákat a legalaposabb kivitelben, a lehető legjutányosabb árak mellett. A n. é. közönség b. megbízását kérve kiváló tisztelettel

Fischer Ármin,

szobafestő, 409

Arad, Vörösmarty-utca 3. szám
(Hortoka-ház.)

Arad legrégebbi kerékpár és varrógép javítóhelye és raktára, Szabadság-tér 7. sz.

Hammer Vilmos

villany-műszerész.

Telefon szám 98.
Elsőrendű drezdai kerékpárok.
Raktáron

Singer karikahajós varrógépek
műhímezés, továbbá

zajtalan járásu Singer varrógépek
32 frtért öt évi jótállás mellett.

Villanyosengő

és 1518

telefon-berendezést

szakszerűen és jótállás mellett vállalok. — Nagy raktár kerékpár és varrógép alkatrészekben.

Telefon 364. sz.

Kitűnő mellékkeresetet

találhatnak hölgyek és urak, akik ismerőseik körében az én különleges kávé, tea, rum és szivarkáimat ajánlják.

Leon Bravo, Hamburg 14.

Magyar levelekre is azonnal válaszolunk. 1580

MINDEN HOLGYNEK SZÜKSÉGES ARCBORE MEGVÉDÉSÉRE A FÖLDES-FÉLE

MARGIT-CREMET

használni.

Ezen kitűnő összeállítású és most már az egész művelt világnak elterjedt készítmény nem szíves kenőcs, hanem a bőr által azonnal felszívódó vegykészítmény. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú ideig használva sem árt. Pár napi használat után megszüntet szereplő májfoltot, bőrrákát (mitesser) és minden arcáztatatlanságot. Massázshoz használva eltünteti redőket, himlőhelyet stb.

Isztik azaz készítmények valódiak, a melyek ezimerecs védjegyemmel vannak lezárva.

Hamisítványoktól tessék óvakodni!

Egy tégely ára 1 korona. 1569

Margit szappan 70 fillér. Margit pender 1 kor. 20 fill.

Kapható Aradon az összes gyógyszerárakban és drogueriában.

Apátfalván: Tar Imre, Battonyán: Fodor István, Vargha Antal, Borosjenőn: Pintér Ferencz, Boros-Sebesen: Zangerl Gyula, Berzován: Szokoly Sándor, Cs.-Apácán: Bonomi Antal, Cs.-Palaán: Nagy Albert, Csermén: Berkes Ármin, Elekén: Ifj. Pekker István, Földéken: Boros Károly, Glogovácson: T. Zombory János, Gurahonczon: Molnár István, Gyorokon: Masnyik Dániel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kevormesen: Schlögl Pál, Kun-Ágotán: Fejes Lajos, Kertészen: Hackenberger László, Medgyessyházaán: Kelecsényi Ferencz, Mező-Kovácskásán: Szabady Viktor, M.-Radnán: U. Kossuth Pál, Nagy-Halmágyon: Banzéros Ádám, Nagy-Zerliden: Vály Géza, Ó-Pécán: Kókazin János, Pankotán: Posaivitz Gusztáv, Pittvaroson: Szabados József, Székudváron: Fromm D. Traugott, Simándon: Csiky Lukács, Soborniban: Károlyi Kálmán, Szemplakon: Haustler Sándor, Taucson: Kuntz János, és Új-Aradon: Ternajgó Géza urak gyógyszerárakban.

KINTZLER ZOLTAN

Barometter mérés és órszerész

Arad, Andrássy-tér 20. (Régi Arena.)

Kizárólag finom

óra és ékszer

kapható. 1207

Pontos és szolid kiszolgálás!

Permetező

3 évi jótállással (ingyen javítás.)

E permetező alkatrészei a rezoldattal semminemű érintkezésbe nem jönnek s így azokat sem megtámadni, sem eldugni vagy megromlálni nem képes. Ára 32 kor., 3 évi ingyen javítással.

Hönnig Frigyes

harangöntőnél

Arad, Rákóczy-utca 28. sz.

Ugyanott 1200

Borszivattyuk

s hozzávaló legjobb minőségű gummicsövek.

Tüzi-fecskendők

s hozzávaló legjobb minőségű belül gummizott kendertümlők és kutak. Mindennemű javítások elfogadtatnak.

Két tanuló felvétetik.

Tóth János

épít-, beton- és portál-asztalos

Aradon, Illés-utca 19. sz.

Ajánlja magát a n. é. helybeli és vidéki közönségnek minden az asztalos szakmába vágó munkák, u. m.:

épület és portál, üzleti és irodai berendezések elkészítésére

száraz anyagból.

Háló-, étterem-, uri-szobák és terem-berendezéseket bármely stílusban, adott rajz vagy általam készített rajz szerint a legjutányosabb árak mellett, pontos és szolid kivitelben. 1488

Javításokat pontosan és gyorsan készítek.

Glück József

szobafestő és mázoló

Arad, József főherceg-ut 7. szám.

Elvállal

szobafestő, szobakárpítózó, könnyű súlyú dombormű diszítési és mindennemű mázolási munkákat a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.

Továbbá ablakok üvegfestési utánzata diszítését

és lakások féreg (poloska) mentessé tételét.

Nagy választék bel és külföldi (angol, német és francia) kárpitokban, dombormű diszokban és üvegfestés utánzata mintákban. — A nagyérdemű közönség becses megbízását kéri

Glück József.